

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A közigazgatási tisztviselőkről.

Budapest, január 6.

(6.) Az állam igazgatásának intézésénél mindenekfelett két fontos tényező jön figyelembe. Az egyik az, hogy a kor igényeinek, a nép érdekeinek és sajátos viszonyainak megfelelő törvények irányítsák és szabályozzák az állami életet, a másik, hogy ezek végrehajtására alkalmas, kvalifikált, erkölcsi érzékkel bíró, munkaszerető, erélyes, de egyszersmind humánus tisztikar mozgassa a nagy gépezetet, hajtsa végre a jó törvényeket, érvényesítse helyes irányban az állam jogait és védje a polgárok érdekeit. A két tényező hiánya vagy hiányos volta a gépezet működését bénítja, lassítja, károkat okoz épp úgy az államra, mint a polgárságra. De viszont ha egyik tényező jó, a másik pedig nem alkalmas, a kettő összműködése nem lehet áldásos. Nehéz megállapítani, hogy egy állam helyes kormányzására nézve melyik tényező hiánya vagy hiányos volta károsabb, az e, ha törvényei nincsenek, vagy hiányosak, vagy az-e, ha közkormányzatra rendelt közegei nem megfelelőek. A gyakorlati életben sokszor előfordult, hogy alkalmas, munkaszerető, nem korrumpált hivatalos közegek helyes működésükkel még a hiányos törvényeket is korrigálták vagy törvény hiányában helyesen oldották meg a reájuk bízott teendőket.

Mindenesetre tehát az állam-igazgatás egyik fontos feltétele, hogy alkalmas közegekkel bírjon a feladatok teljesítésére.

Az állam vagy a közszolgálat megkívánhatja közegeitől, hogy a teendők elvégzésére alkalmasak, tisztakezűek, munkabírók s munkások is legyenek. De viszont e közegekről az államnak vagy a közszolgálatnak gondoskodni kell s azok ellátandók mindazon szük-

ségletekkel, melyek anyagi s szellemi életük biztosítására szolgálnak, mert a közügyek intézésére hivatott tisztviselők csak úgy s akkor felelhetnek meg kötelmeiknek, ha életfenntartásuk igényeiknek s állásuknak megfelelőleg van biztosítva s ez által, ha anyagilag függetlenek, ha munkájuk méltódnak s előléptetésben részesülnek, ha épp úgy anyagi viszonyaik, mint erkölcsi kivánságaik megfelelő elismerést találnak, mert ez emeli önérzetüket és tekintélyüket.

A mai viszonyok között a törvényhatósági közigazgatási tisztviselők helyzetéről ezt nem állíthatjuk, sőt minősítésüknek, képzettségüknek, munkásságuknak éppen meg nem felelő helyzetben vannak.

Az állami tisztviselők helyzete sem megfelelő, azonban ha ezekkel összehasonlítjuk a megyei közigazgatás nagy gépezetének tisztikarát, ezek helyzetét még sötétebbnek találjuk. Pedig azon feladatok teljesítése, melyeket a szolgálat s az állam és a közügy érdeke ezekre ruház, semmivel sem csekélyebb, semmivel sem jelentéktelenebb. Mindenestre van oly fontos, mint azon teendők, melyeket az állam saját közegeivel végeztet.

A közigazgatási tisztviselők, — ez alatt ezuttal mindig a törvényhatóságokat értjük, — a mai kor viszonyainak egyáltalán meg nem felelő helyzetben vannak. Javadalmazásuk csekély, munkásságuk, tevékenységük kevéssé jutalmazva nincs. Előléptetésük semmi, vagy oly csekély, hogy figyelembe nem jöhet. Semmiféle önkény ellen biztosítva nincsenek, mert szolgálati pragmatika nem létezik.

Az állami tisztviselőkkel szemben a mostoha gyermek szomorú sorsát szenvedik, maguk a törvények s rendeletek nemcsak mellőzik, de sujtják is őket.

A közigazgatási tisztviselő a vármegye

vagy város szűk keretéhez van kötve s ha esetleg nem tartozik a hangadó körökhöz, tehetsége és szorgalma dacára kisebb állásokban kell tengődnie, ha csak a véletlen nem segít rajta. Nem mehet magasabb állásra más hatósághoz, mert nem fogadják be. Nincs oly tág tere az előléptetésre, mint a bíróságnál, hol az egész ország nyitva áll előtte s tehetségéhez s szorgalmához képest nyerhet jutalmat.

Állami szolgálatba csak nehezen juthat; ha bizonyos kort elért, át sem veszik, ha átveszik is, akkor meg nyugdíjat csak tíz évi szolgálat után kap s korábbi közigazgatási szolgálatát csak ekkor számítatják be. Mily óriási igazságtalanság ez. Hát az a vármegyei vagy városi tisztviselő nem a közügy szolgálta? Nem oly fontos állami s közfeladatot teljesített, mint az állami tisztviselő? Miért sujtják tehát azzal, hogy ha állami szolgálatba lép, nyugdíjigénye csak 10 év múlva számítatik be?

E súlyos tévedését a törvényhozásnak már régen helyre kellett volna hozni. Pedig a kormányhatóságoknál nagyon helyes volna olyan elemeket is alkalmazni, kik a külső hatóságoknál az elsőfokú teendőket végezték s a népet, a közönséget, a vidék viszonyait, sajátosságait közvetlenül ismerik.

A közigazgatással szemben e tekintetben az igazságszolgáltatás előnyben van, mert az ottani kormányhatóságok az alsóbb fokokról is bejuthatnak s alkalmaztatnak. Ez mindenestre az ügyek elbírálásánál, rendelkezések, utasítások kiadásánál is jótékony hatású, mert a felsőbb fórum épp ez által ismerheti s tudhatja az alsóbb fórum s a közönség szükségleteit s kívánalmait.

Az előléptetés dolgában a bíróságokat szembe állítva a közigazgatással, szomorú

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irta: STEPNJÁK.

(37)

— Nagyon helyes szolt, Senki sem tudhatja, hogy mi minden történhetik.

Elhatározták, hogy Andrej másnap délután Vasilij vezetés alatt megszemléli a terepet. Ezzel az ülést berekesztették.

— Hol láthatlak holnap? — kérde Dávid bucsuzáskor Andrejtől.

— Fogalmam nincs. Kérdezd meg Zinától. Az ő rendelkezése alatt álok.

— Jer réggel Rokhalskyhoz, — szolt Zina. Holnap mindnyájan ott leszünk. Ott azt is megtudod majd, hogyan igazodnak el Andrej és Vasilij a lakással. Együtt laknak majd Vasilij szállásán.

Vasilijnak abban a fogadóban volt szobája, ahova a lovát állította. Egy kiskereskedő kocsisának és inasának adta ki magát, akinek gazdája a romveji vásáron volt.

Andrejnek a képzeletbeli gazda szerepét kellett játszania; ezért új állásának és utlevélének megfelelő öltözetet is kellett beszereznie. Vásároltak számára egy hosszú nemzeti kaftánt, egy pár megasszárú csizmát, sapkát és sárgásan mintázott goromba mellényt stb. E közben Vasilij bejelenteli gazdája érkezését.

Dávidot megbízták, hogy azonnal értesítse Vasilijt Andrej megérkezéséről. Holnap Rokhalskyknál véglegesen elintézik Andrej beszállásolásiának körülményeit. Vasilij maga sohasem jött Zinához és a két lakást lehetőség szerint tökéle-

tesen elszigetelve tartották. A szálló csak ideiglenes buvóhely volt. A rendőrség csakhamar felfedezi, amint megkísérlették a kiszabadítást.

A kocsimat még az éjjel, amikor a kísérletet végrehajtották, kocsistul-lovastul el kell hagyni; Vasilijnak és Andrejnak másutt kell menedéket keresniök. A menekülteket ellenben Zina házában rejtik el, ahol szoros őrizet alatt maradnak, mialatt a rendőrség az egész város felfogja, hogy kére kerítső őket.

Ennek folytán lényeges volt, hogy Zina lakása és a kocsmák között semmilyen összeköttetést sem kell tartani, sőt lehetőleg távol tartani onnan mindent, ami gyanút kelthetne. A két nő teljesen zárkózottan élt. Az összeesküvők rövid értesítéseikre csak a nyilvános tereken és kertekben találkoztak. Ha valami fontosabb beszélni valójuk volt, egy barátjuk házában találkoztak, mint például ez a Rokhalsky.

— Hováteszel ma éjjelre? — kérdezte Andrej, miután Dávid eltávozott.

— Úgy hiszem, legjobb lesz, ha itt maradsz egy napra, felelt Zina.

Andrej nagyon örült volna Zina társaságának, hanem *életi* szempontból nem találta jónak a tervet. Napközben kell kimennie és visszatérnie. Megláthatják s csakhamar elterjedne a gyanu, hogy idegeneket rejtenek a házában.

— Úgy hát azonnal Rokhalskyhoz vezetlek — szolt Zina. Szívesen ad neked szállást és legálább helyszínen leszel a holnapi gyűlésre.

Alkonyatkor elindultak a városfelé.

Rokhalsky jóindulatu, független ember létere jó lábon volt az összeesküvőkkel.

Vendéglátó házában számtalan idegen járt-kelt, a rendőrséggel soha sem volt baja, úgy, hogy házat a legbiztosabb menedékek egyikének tartották egész Dubravnikban.

Zina, amint egy ujonnan épült házhoz közeledtek, egy előkelő negyedben egy sör kivilágított ablakra mutatott a harmadik emeleten.

— Otthon találjuk — szolt — úgy látszik, társaság van nála.

— Korai népesség vagytok itt Dubravnikban — jegyzé meg Andrej s még hozzá feltűnően takarékosak; egyetlen kocsit sem látni az utcán.

— A szegényebbek alkalmasint korábban jöttek, gyalogszerrel, veté oda Zina.

Andrej, amint közeledtek, a szemközti levő ház első emeletén két öreg hölgyet vett észre, akik merően néztek, úgy rémített neki, Rokhalsky lakása felé.

Gyanu eikázott keresztül Andrej agyán.

— Várj egy percig, szolt Zinához. Ahelyett, hogy együtt mennénk, majd előbb én nézek be. Valami nem tetszik itt nekem.

— Ugyan erdej! Rokhalsky teljesen biztos, felelt a kapu felé közeledve Zina.

A nagy, vasas kapu teljesen tárva-nyitva volt. Andrej a lépcsőház és lépcső fehér kövezetén lábnyomokat fedezett fel. Nagyon nagyoknak és számoknak találta őket.

Zina már be akart fordulni a kapun, amikor Andrej megfogta keztyüs kezét s majdnem erővel vonta el onnan.

— Rokhalsky minden valószínűség szerint egészen „biztos”, szolt. Semmi kétség, hogy „biztos”, minthogy te mondd. Mégis mit árthat, ha egy-két percig vársz rám az utcán, amíg föl-nézek?

Különös makacosság vett rajta erőt. Ezek a jelentéktelen jelek, amelyeket az érzékek felfognak ugyan, de tulgyengék, hogy határozott alakot öltsenek, olyas valamit idéztek elő Andrejnél, amit babonás emberek sejtlemnek neveznének Hanem Zinára ez nem ragadt át. Hozzászólt már a helyhez s csak egy látogatást tett Rokhalskynál.

— Ostobaság! szolt kiszabadítva kezét.

— Ha nem hagysz egyedül mennem, akkor egyáltalán nem megyek, felelt Andrej makacsul.

eredményekre jutunk a közigazgatás hátrányára. A bírósági tisztviselő a nélkül, hogy utána járna, helyben előre mehet magasabb állásba is, fizetési fokozatokban szolgálatához, korához s munkaképességéhez képest előléptettük. Közigazgatási tisztviselő, ha ugyan neve a megyei körökben kedvelt, csak választás után, lóvás-futás után mehet előre, mi tekintélye rovására történik. Ha nem családbeli, csak véletlenül haladhat előre, mert tisztelet a kivételeknek, sok megyében még bizonyos főbb állásokra bizonyos családokból kell származni.

A bíróságoknál előléptetésekre ott van a sok királyi tábla, a Kuria, a főügyészségek stb. A közigazgatásnál mindez nem létezik. Azaz de-hogy is nem; itt van a közigazgatási bíróság, ezt a közigazgatási ügyek számára szervezték. Az ügyek számára, de nem a közigazgatási tisztviselők előléptetésére. A törvény alkotásakor, az akkori kormány intenciója folytán, maga a közigazgatási tisztjár lett lealázva, mikor kimondták, hogy a bírák fele a bíróságok köréből nevezendő ki, csak a másik fele a közigazgatási főbb tisztviselők közül. Továbbá ott bírói tanács csak, ugy alakulhat, ha tagjainak fele bírósági kvalifikációval bír. Tehát a közigazgatási bíróvá kinevezett közigazgatási tisztviselő nem bír e szerint kellő jogérzékkel, jogi fogalmakkal, azért kell oly nagy számmal bírósági tagokat oda bevinni. Édes Istenem! az a közigazgatási főtisztviselő, ki első fokon s második fokon is már közigazgatási bírói funkciókat teljesített, nem bírna jogi fogalmakkal, mikor első vagy második fokban már ítélkezett! Hiszen a közigazgatási bírósághoz éppen azon ügyek kerülnek nagy számmal, melyekben az ily megyei főtisztviselők eljáratk. A közigazgatási főtisztviselő a hozzá utalt ügyekben épp ugy jogi alapokon ítél, mint a bíró, jogi kvalifikációval bírnia kell, mert akkor közigazgatási tisztviselő sem lehet. Az a kiváló közigazgatási főtisztviselő, kit érdemei a közigazgatási bírói állásra emelnek, a maga szakmájában oly perfect jogász, mint a kuriai bíró. Legalább ennek kell lennie. Éppen azért lealáznak tartjuk azt a közigazgatási tisztikarra, hogy a közigazgatási bíróság jogi érzelme fenntartására s a jogi fogalmak érvényesítésére törvényileg a felsőbb bírósági tagokat feles számban rendelte oda. Ha első alakulása alkalmával lett volna ez kimondva, ezt még el lehetett volna

Zina vállalt vont s arcába nézett. Ez a különös állhatatosság kezdett ré is hatni.

— Ha az esetet gyanusnak tartod, szólt, legjobb lesz, ha egyáltalán föl sem megyünk, hanem az utcán sétálunk egy ideig, majd csak megváltik a dolog.

Mindenesetre ez volt a legbőleesebb, amit tehettek. De hát nem lehet az ember mindig böles. Az iszákos, aki vitézül elment az egyik koresma ajtajánál, csak annál inkább belebotlik a másikba. Az ember, aki egy valamit is felfedez, már-már szeresét kívánhat magának, leggyakrabban csak annál ostobábban végzi a másikat. Zina és Andrej viszonya most már megfordult.

— Nem érdemes így fejjelni minden esékelységet, — szólt Andrej. — Orák hosszát elalldogálhatunk, anélkül, hogy valamit is felfedeznénk. Várj meg a sarkon, rögtön visszatérek.

Beépett a lépcsőházba. Egy lelket se talált. Az egész házban siri esend uralkodott. Amint az első emeletre ért, az egyik lakás ajtaja megnyílt. Szakálltalan ráncos arc pillantott ki — nem tudta: vén asszony- vagy férő-e — firkéző pillantást vetett rá, s nyomban elült. Hallotta, amint az ajtó becsapódott mögötte s hamarosan elöltölték a rezeszt.

— Különös.

Andrej lehetőleg óvatosan ment fel a lépcsőn. Mindenesetre biztonságot kell szereznie, hogy hogyan állanak a dolgok Rokhalsky-nál, minthogy nála holnapra gyűlés volt hirdetve. Gyorsan megállapította a haditervet. A harmadik emelet mellett, amelyen Rokhalsky lakott, elhaladva a negyedikre megy. Megnézi az ott lakók nevét. Azután lemegy és becsongat Rokhalsky-nál. Ha a rendőrek nyitnak ajtót, minitgy tévedésből a negyedik emeleti lakos után utalozódik. Mindenesetre jó lesz előkészíteni a fegyverreit, amelyeket soha le nem tett.

(Folytatás következik.)

fogadni. De így nem, mert a jövőben is felteveli azt, hogy a közigazgatási bíróvá kinevezendő közigazgatási tisztviselő helyes jogérzékkel s jogi fogalmakkal nem bír.

A közigazgatási bírósági törvény szelleméhez képest történtek a kinevezések is a bírói állásokra, s a mai bírói karban (az egész státus 28 tagból áll) 3, mondá három törvényhatósági főtisztviselő van, szemben 12 vagy 13 bírósági taggal. Megalakították tehát a közigazgatási bíróságot, mint legfelsőbb fórumot nem a közigazgatási főtisztviselők előléptetésére, hanem ezzel is nyitottak egy felsőbb fórumot a bírósági tagok részére.

Hasonló mellőzésben részesülnek a közigazgatási tisztviselők az egyéb állami közegekkel szemben is.

Az elődottak szerint a közigazgatási tisztviselők helyzete egyáltalán nem mondható kedvezőnek. Nem kedvező azért sem, mert a hány hatóság van, annyiféleképpen van megállapítva javadalmazásuk, sokszor nem az álláshoz, hanem az azt elfoglaló személy családi származásához képest. Van oly vármegye, hol a főtisztviselő fizetése kisebb egy másik megye alantasabb tisztviselője javadalmazásánál. Ugyanazon rangu tisztviselők fizetése különböző megyéknél különböző.

A mult kormányok intézkedései eddigéig tehát nem oda irányultak, hogy a közigazgatási tisztviselő sulyos helyzetén segítsenek, hanem majdnem minden törvény alkotása a mellőzésen kívül egy-egy lesújtó rendelkezéssel alázta meg a törvényhatóságok tisztviselőit, holott mindig jobban közelébb kellett volna vonni a közigazgatási szolgálat tisztviselőit az állami gépezethez s azon úrt, mely e kettő között fennállott, nem tágitani, hanem megszüntetni kellett volna. A kormány csak oly tisztikartól kívánhat odaadó munkásságot, mely minden tekintetben jól van ellátva, jól van javadalmazva s gondoskodva van jövőjéről s előmeneteléről.

Az ily szomorú helyzet következménye, hogy a közigazgatásnál levők csak a jövő jobb sorsba bízva — teljesítik ambícióval feladatukat, küzdve az anyagi helyzettel s mellőzésel, várva helyzetük javítását. Azonban az ifjabb nemzedék fel a közigazgatási pályától, hol sem kellő javadalmazást nem talál, hol előléptetés vagy nincs, vagy lassu s minden körülmények között elszigetelt, hol mellőzésben részesül s még az állam, melynek feladatait éppugy teljesíti, mint az államiak, sem méltatja figyelmre. Ha az állapot így tart, az ifjabb nemzedék teljesen elvonul a közigazgatási szolgálatától, mi mindenesetre a közügy nagy hátrányára lesz.

BELFÖLD.

Uj főispánok. A hivatalos lap mai száma Sopron-és Moson-vármegye ismeretes főispán-változásairól a következő kinevezéseket közli:

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Simon Ödön, Sopron vármegye és Sopron szab. kir. város főispánját ezen állásától, a közszolgálat terén szerzett érdemeinek teljes elismerése mellett, saját kérelmére felmentem és helyébe gróf Széchenyi Emil földbírtokost, Sopron vármegye és Sopron szab. kir. város főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1901. évi január hó 3-ikán.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szólt Kálmán, s. k.

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére gróf Pálffy Dávid Vilmos, Moson vármegye főispánját, ezen állásától, tett szolgálatának elismerése mellett, saját kérésére felmentem és helyébe Nagy Jenő Vas vármegye tiszti újszögét, Moson vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1901. évi január hó 3-án.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szólt Kálmán s. k.

A miniszterelnök Bécsben. Szólt Kálmán miniszterelnök ma este Bécsbe utazott, ahol az eddigi rendelkezések szerint esztőlőkig marad. A miniszterelnök a királyi hercegek előtt ez alkalommal fogja tolmácsolni a kormány üdvözlését, de nyilvánvaló,

hogy az osztrák kormány egyes tagjaival is értekezni fog a függő ügyekről.

A bosnyák vasutak. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a képviselőház első ülésének egyikében be fogja nyújtani a bosnyák vasutak kiépítésére vonatkozó törvényjavaslatokat.

A Petőfi Társaság nagy-gyűlése.

Budapest, január 6.

Huszonöt évvel ezelőtt.

Ennek az évnek a novemberében 25 éve lesz, hogy a Petőfi Társaság megalakult.

Nem volt igazuk azoknak, akik azt állították, hogy ez a társaság voltaképpen sértett személyes hiúságból született. Nem volt igaz, hogy részben azok alapították, akik nem tudtak bejutni a Kisfaludy-Társaságba, részben azok, akik nem jutottak szerephez a Kisfaludy-Társaság vezető férfiai közt.

Balázs Sándor, a felejtethetlen, kitünő író, akinek a nemes, bájos humorát méltán odaállíthatjuk a legjelesebb angol humoristák mellé: Balázs Sándor tekinthető a Petőfi-Társaság apjának. Ő pendítette meg az ideát, ő szólította fel szövetségésre az írókat, ő agitált és dolgozott a legkitartóbb lelkesedéssel, hogy az új irodalmi-kör megalakuljon.

Igaz, hogy Balázs Sándor tagja volt a Kisfaludy-Társaságnak. De Balázs Sándornak nem volt oka elég elégedetlennek lenni azzal a pozícióval, amit a Kisfaludy-Társaságban elfoglalt. Annyiszor olvashatott föl, ahányszor neki tetszett; annyiszor elgithette ki „személyes hiúságát,” ahányszor akarta.

Az is igaz, hogy azok közt, akik Balázs Sándorral szövetségelt, voltak régi és érdemes írók, akiket a Kisfaludy-Társaság következetesen mellőzött. Például: *Lauka* Gusztáv és *Északi* Károly. De ha ezeket az érdemes, régi írókat csak a szereplés viszketege bántotta volna: semmi sem lett volna könnyebb, mint némi utánjárással, barátkozással, szavazat-gyűjtéssel bejutniok a Kisfaludy-Társaság szűk kórelébe.

Csak hogy Balázs Sándor és szövetséges társai előtt tisztesebb, magasabb ideál lebegett. Mit akartak? Uj és melegebb érintkezést akartak teremteni a magyar irodalom és a magyar közönség közt. Uj vért, új lendületet akartak behozni az irodalomba. Erős és nemes versenyt akartak azokkal szemben, akik lustán élvezték a tekintély monopóliumát és hivatalos gőzzel osztagtatták a halhatatlanságot azoknak, akik sok esetben meg sem érdemelték. Azt akarták, hogy mellőzött érdemek koszorúhoz, elnémitott tehetségek szóhoz jussanak; hogy élet, egészséges fejlődés, friss virágzás váltsa föl a zárkózottságot, a tespedést, az unalmas nagyképűséget, a féltékeny, de meddő nagyságok sivárságát. Azt akarták, hogy a közönség érdeklődéssel, szeretettel forduljon a szépirodalom felé; hogy ne csak a parlamenti szónok legyen faktor a nemzet életében, hanem esemény, szenzáció legyen az is, ha egy szépirodalmi társaság a maga költőivel, íróival a közönség elé áll.

Ez volt az alapító célja. Nagy, nemes és hasznos cél az irodalom érdekében, a magyar nemzeti műveltség szolgálatában.

És ha most visszatérintünk a Petőfi-Társaság betöltött éveire: joggal beszélhetünk fényes eredményről. Huszonöt év óta egész generáció nőtt fel a Petőfi-Társaság zászlója alatt, tele ambícióval, tehetséggel, munka-erővel; és óriási mértékben növekedett a közönség érdeklődése az irodalmi felolvasások iránt. Ebből a roppant érdeklődésből nemcsak a Petőfi-Társaságnak jutott, hanem a Kisfaludy-Társaságnak is. Eleinte rossz szemmel nézett fiatal versenytársára, de később, lassan-lassan, maga is átalakult, megfiatalodott, liberálisabb lett attól a tüzes, szabad szellemű, attól a friss, egészséges konkurenciától, amivel a Petőfi-Társaság neki rontott az idősebb testvér veszedelmes indolenciájának.

Az első alakulás.

Az *Írók és művészek köre* 1876-ban a Nemzeti Színház bérházában volt, éppen a Szikszay-vendéglő fölött. Ott ültek egy ködös, sáros novemberi estén — a kerek torony-szobában — azok, akik-

ben az új társaság eszméje már akkor erősen vajudott és szilárd formát keresett. Balázs Sándor, aki mindig pazarló osztotta magából az ideákat, különféle javaslatokkal állott elő. Ott szincerizált vele *Lauka* Gusztáv, *Északy* Károly, gróf *Telek* Géza (a későbbi belügyminiszter), *Hatala* Péter és *Szana* Tamás, akinek a Bástya-utcai lakásán már többször konferenciákat ebben az ügyben.

Egyszer csak közéjük lépett *Szigligeti* Ede, a kitűnő drámaíró és akkor a Nemzeti Színház igazgatója. Fázott, didergett, rosszkedvű volt. Először az időt szidta, azután az irodalmi felolvasásokat.

— A Kisfaludy-társaságból jövök, Ordög vinné az ilyen dicsőséget. Egypár emberből áll a hallgatóság. Mindenki hideg, kedvetlen. A felolvasó unatkozik. Unatkozik az is, aki hallgatja. Nem élvezet ez, hanem önsanyargatás!

Balázs Sándor egy ideig némán hallgatta *Szigligeti*-t. Tűnődni látszott valamin. De a következő percben nagyot lökött a széknél, fölugrott az asztal mellől, magasra emelte hosszú, hatalmas karjait és szinte lázas hővel kiáltotta:

— Uraim! Éljen a Petőfi-Társaság!

A Petőfi-név ebben a pillanatban pattant ki először. Es ennek a névnek a hatalmas jegyében született meg a Petőfi-Társaság. Ez a kis konferencia volt a Petőfi-Társaság első, alakuló ülése.

Petőfőről nyomban eszébe jutott a jelenvaltaknak *Jókai* Mór. Ki lehetne méltóbb, hogy a Petőfi-Társaság élére álljon? *Jókai* Mór, a Petőfi nagy kortársa és barátja, a Petőfi lángszével egyenrangú lángész, csak *Jókai* Mór lehet az új társaság elnöke. Elküldtek *Jókai*-hoz, aki habozás nélkül, a legnagyobb örömmel tette magáévá az ideát.

Jókai Mór tekintélyével a szervezés könnyen ment. A társaság tizenhat alapító taggal megezdte az akciót. Köztük volt gróf *Zichy* Géza, *Paulay* Ede, *Komocsey* József, gróf *Telek* Sándor, *Törs* Kálmán, *Endrődi* Sándor, *György* Aladár, *Négy* László. Pár héttel később az alapítók tizenegy új taggal egészítették ki magukat. Ekkor lettek a társaság tagjaivá: *Ábrányi* Emil, ifjabb *Ábrányi* Kornél, *Bartók* Lajos, dr. *Erődi* Béla, *Kaus* Ivor, *László* Mihály, *Szász* Gerő, *Törkös* László, *Váradi* Antal, *Vértési* Arnold, *Petőfi* István, *Seabados* János stb. Ezek — az elhunytak kivételével — valamennyien jubilálnak a Petőfi-Társasággal együtt.

Ez a harminc rendes tag utóbb még tizet választott be. A tagok száma negyvenre rugott kezdetben. Csak hosszú idő múltával emelkedett hatvanra.

Az első tisztikar így alakult meg: Elnök: *Jókai* Mór, alelnök: *Északy* Károly, titkár: *Szana* Tamás (másodtitkár még akkor nem volt), ellenőr: *György* Aladár, pénztáros: *Neugebauer* László.

Első nagy-gyűlést 1877. január elsején tartotta meg a társaság az Akadémia disztermében. De azután kivonult az Akadémiából hosszú időre, mert az Akadémia a maga kis termét nem engedte át a Petőfi-Társaságnak, hogy ott tarthassa rendes üléseit.

A bolyongás, a vándorlás éve kezdődtek. A társaság vándorolt, mint maga *Petőfi* Sándor: először a Posta-épület második emeletére, onnan a Lloydba, ahol *Mérnök- és Építő-Egyesület* szükecske termében szavaltattunk a hónap minden második vasárnapján, — majd az Akadémia földszintjén a Kisfaludy-szobában.

Sok kedves és tragikomikus emlék elevenedik meg előttünk a küzdelmes kezdet, a hazátlan bolyongás éveiből.

A fiatal társaság bohém-könnyelműsége sok gondot okozott szegény *Szana* Tamásnak, akinek az volt a kötelessége, hogy a havi felolvasások programját megállapítsa.

Közönsége mindig volt a társaságnak (fokról-fokra emelkedett az érdeklődés) de a tagok néha elmaradoztak.

Egyszer megtörtént, hogy *Komocsey* József (akit *Északy* Károly távozása után alelnökké választottunk) egyes-egyedül jelent meg valamelyik havi ülésen. De az ötletet *Komocsey* nem jött zavarba. Elővett egy üres lapot és elkezdte olvasni annak a novelláját, aki nem jött el. Azután elővett egy másik üres lapot és elkezdte olvasni annak a költeményét, aki szintén nem jött el. Addig

improvizált, addig szavalt, amíg a programmon hirdetett tagtársak közül egy-kettő mégis beállított nagy-későn. Ezek azután felszabaddították a heroikus alelnököt, a társaság *Horacius Cocles*-ét, aki képes lett volna felolvasni az összes elmaradottak nem létező kéziratát, hogy megmentse a becsületet.

A. E.

A vasárnapi nagygyűlés.

Vasárnap reggel 10 órakor kezdődött a huszonegyedik nagygyűlés. A negyedszázados évforduló, az igazi jubiláris nagygyűlés 1902-ben lesz, mert a Petőfi-Társaság 1876-ban alakult ugyan meg, de első ünnepélyes közgyűlést 1877. január 1-én tartotta. Reméljük, hogy a jubiláris ülésen látni fogjuk a Petőfi-Társaság legnagyobb díszét, *Jókai* Mór-t, akit ezúttal — fájdalom — betegség akadályozott meg abban, hogy elnököljön és személyes megjelenésével a közönséget fölvilágyozza. A terem is mintha tagyosabb, a hangulat is mintha hidegebb lett volna, hogy a lángésznek és írói dicsőségnek ez a sugárzó napja hiányzott a Petőfik firmamentumán.

Bartók Lajos alelnök nyitotta meg a nagygyűlést. Lelkes hazafias beszédéből kiemeljük a következőket:

Nagy százada volt nemzetünknek az elköltözött. A világnak a XIX. század Magyarországának az ezredik év. A millenium nem kiáradván, hanyatlóban találtá, hanem emelkedésének eddig legmagasabb fokán s ezért volt valóban örömmes. Ez az utolsó század kétségkívül a legglóriásusabb a magyar nemzet történetében. Mert uralkodó tanuk a legnagyobb megröbáltatásokat állotta ki szabadságáért, nemzetiségéért alkotmányáért, s a leggyümölcsözőbb virulást, tökélye tetőpontját érte el nagy emberekben és eszmékben úgy a politikai, mint az irodalom terén. Lehetek fényesebb külsői, szerencsésebb, boldogabb korszakok, voltak határaink kiterjedtebbek, voltak itthon hatalmasabbak, künn fölélmesebbek; de nem termettek nagyobb közéleti alakok, jelleme, tehetség, mint azok, akik a XIX. századot korszakalkotóvá tették, akik a magyar modern államélet virágzását megalkották.

A politikában három, külföld irányban testesítik meg a magyar államférfiság lehető legmagasabb egyszerűsümm legfeljesebb korszakait: *Széchenyi*, *Kossuth* és *Deák*. S egymásután jött el idejük, bár egy időben is működtek. A költészet terén pedig egy alapon de egymást követve s kiegészítve s befejezve *Vörösmarty*, *Petőfi* és *Arany*.

S politikai, mint irodalmi reform azonos volt a nemzeti, népies felszabadítása az idegen klasszicizmus hűbér-uralma alól, mint a népé a jobbágyjás járma alól.

Két ily triász egy magaslik föl, mint régi címerünknek hármas hegye, visszatükröződve az idők tengerében. S visszhangoztatják jelszavukat, a hármasségyesét: törvényt, jogot, igazságot ott; szepet jót, igazat itt.

Petőfi áll közbül; az ő neve a legvilágosabb jelszó, mert egyensége a nemzeti szellem pártatlan kifejező, őserjéje megtestesülése. Összetüportatva: minden ize utra megelevenült és lelkesít. A földből is, a sir szájával lázítóan kiabál nemzetére: azt se tudjuk: honnan jön e szüntelen hang? Hic et ubique! Mindenütt és örökké!

Ezért választottuk mi vezérnek. Alakítottunk akkor ifjú írők, az ő nevével társaságot; ezéltől huszonöt évvel, amennyire terjed körülbelül az ő élete. S helytartóivá tettük halhatatlan bajtársát *Jókai*-t. De *Petőfi* nemcsak a költők mestere, sokkal több: *Petőfi* a legnagyobb néptanító.

S azt hiszem, ha címre vágnék: ezt fogadná el legörömszebb.

Csak hogy *Petőfi* a nép alatt az egész hazát, sőt az egész világot érti, minden embert a legfőbbektől, a közpórig egyenlőn; s nemcsak dicsóiti a népies, de óriási humorral bányik el hibáit. *Petőfi* pedagógus, de nemcsak mesterszében, mint Rembrandt. Isten, haza, szabadság, természet, család, emberszeret, hősiesség, férfiaság, becsület, — az egész ember tanterve neki. És hogy tanít! Művészettel, mely maga a természetesség. Ragyogón, szemléltetve, lelkesítve és példadással, — egész életével és halálával.

Petőfi mint néptanító, valóban méltó jellemzése. Ha szabad az ő versének játékat variálni, hogy *Petrarca* és *Petőfi* ígig-meddig már rokon, — azt mondhatnák: „Pestalozzi és *Petőfi*”. Ó a tanítók tanítója is és a Petőfi-Társaság mint áldásos nemzetnevelést az ő neve, szelleme és munkái hirdetését tartotta mindekor bivatásának.

Bartók ezután a Petőfi-Társaság huszonegy éves pályafutásáról emlékezett meg. Festeite a kezdet nehézségeit, a fokozatos föllendülés virágzó korszakait és beszédét ezekkel az intő szavakkal fejezte be:

Legyen egész idősziak sajtóink szépirodalmunk, az eszményiség közös iskolája. Nemzeti nagyvág csak nemzeti műveltségen nyugtatik, az pedig nemzeti irodalom. Viszont ennek alapja az eredsétség. S két engesztelhetetlen ellene van: az idegenszerűség és az immoralitás; ez tehát kiírandó. Inkább a régi durva erkölcs térjen vissza, mint a modernnek nevezett trivolisás. Párduezos Árpád ivadékát a külföldinek utánzatán, majmolásán, szolgáló imadásán tengő irodalom és művészet ne polgárosítsa kozmopolitikká. A párduecot lehet majmolni; de a párduec nem idomítható majmolná. S *Petőfi* épelmeji epigonjai éppugy nem

tűrhetik a kiszivárgott koros és időtlen irodalmi szécesszót.

Bizunk is az eredeti ép magyar izlés teljes győzelmeben. Csak akkor lehet az irodalom szépirodalom.

A zajosan tapsolt elnöki megnyitót után *Jakab* Ödön olvasta föl *Hazaszeretet* című meleg, nemes hangú poemáját. A vers ezzel a strófiával végződik:

Feláshatja majd a vándor szél poromat
S elfújhatja messze, idegenbe ki,
Csak hiába lesz mind — kegyetlen haraga
Innen azt örökre nem számúhethi;
Mert a mint látom, hogy valamely másik szől
Hazám telé szállni készül csendesen:
Felkapok hátára s újból itthon teremek
Szép Magyarországon, szülőföldemen!

Kiemelkedő pontja volt a nagygyűlésnek a *Kenedi* Géza kitűnő értekezése a *Magyar gondolkodásról*.

Aból a gondolatból indult ki, hogy külföldön, kivált a németek közt sok magyarra azt mondják, hogy félmagyar (Halbmagyar). Ebben kell, hogy igazság legyen és a nemzeti önismerethez tartozik, hogy ezt magunk derítsük ki s lehetőleg segítsünk rajta. Az újítás módja az, hogy ne csak magyar nyelven beszéljünk, hanem tárjuk föl a magyar nemzeti gondolkodás kincseit is és azt iparkodjanak azok is elsajátítani, akik még nem tették. Ez ezek a felolvasó szerint többen vannak, mint gondoljuk. Vázlatát veti azután annak, hogy a nemzet 1867. óta. kivált a németek révén szellemileg is mennyi új gondolatlalt és érzéssel gazdagodott. Jobb lett volna ugyan, ha ez belőlül *Petőfi* és *Arany* nyomodokan a magyar néplélek föltárasával ment volna végbe. De most az a feladat, hogy a magyar gondolkodást erősítsük és hogy a félmagyarok egész magyarokká legyenek.

A hírlapirodalom ellen emelt vádakat részletesen is megadhatja és kimutatja, hogy a magyar nyelv és a legújabbkori műveltség elterjesztésénél a hírlapirodalomnak vannak a legnagyobb, még az iskolánál is nagyobb érdemei. Megtámadja azt a hangtalan, de sokaknál lappangó előítéletet is, hogy a műveltség dolgában a német nyelv kulturképessége volna, mint a magyar. *I. József* híres nyelvrendeletével, majd a kuruc-korszak nagyszerű fejlettségű nyelvével foglalkozva (utóbbiok mutatványokat is olvas) megmutatja, hogy a magyar nyelvnek már 200 évvel ezelőtt nagyszerű kulturfelettsége és kifejező képessége volt s már ebben az időben határozottan a német nyelv föltit állott. De a jelenkori írők is tudják, hogy a magyar nyelv és gondolat az európai műveltség minden finomságát el bírja érni és ki tudja fejezni. Az előadás azzal a tétellel végződött, hogy a tiszta nemzeti irodalom és a néplélek kincseiből kell fordulni s folytonos figyelemmel kell gondolkodásunkat egészen magyarra művelni. Ekkor majd eltűnnek a félmagyarok s az önálló szellem és gondolkodás tetőzi be politikai önállóságunkat.

Szabó Endre mély érteimű, megható és hatalmas költeménye következt ezután a *paraszt* Eszauról akit uri módon nevelt, elpuhult, kényes öcsöse, *Jakab* minden örökségéből kifoszt. Nagy igazság csillog ebben a versben. A közönség erős, méltó visszhangot adott rá dörgő tapsaiban.

Rákosi Viktor jött most és vele a vidámság, a jókedv, a homéri kacagás. A *Malom títka* című humorreszkjében egy mű-tésztagyári könyve-öt állít élénk, aki szabad óráiban megirt egy in'ámis tárcá-rajzot és azzal hóhér módjára gyöttri a szerkesztőket. Évek óta nem irt *Sipulusz* ehhez hasonló hapatilis boonságot. Egyik ötlet a másikat kergeti benne és egy sem erőszakolt, valamennyi esattan.

Váradi Antal *Herceg* Ferencnek megtette azt a kollegiális szolgálatot, hogy fölolvasta (a maga erős, dallamos hangján) *Moszkvai emlékek* című utirajzát. *Herceg* a finom megfigyelések embere. Moszkváról és az orosz nép faj karakteréről rajzolt képe nagyon találó. A Kremlben függő magyar honvéd-zászlók leírása gyönyörű. Ezzel valósággal meghatotta a közönséget, mely a felolvasás után zajosan hívta ki a jelen volt szerzőt.

Makai Emil fejezte be a sort a *Trubadur frankban* című bájosan hangulatos és virtuóz rimekkel ékes dialogjaival. Hőse az ügyetlen, tisztaléklű költő, a modern trubadur, akit ideálja kitanít a divatos, praktikus életből.

A lakoma.

Délután egy órakor lakomára gyűltek a társaság tagjai az István szálló emeleti éttermében.

Az asztalfőn *Rákosi* Jenő ült a most megválasztott tiszteleti tag. Jelen voltak: *Bartók* Lajos, *Szana* Tamás, *Bartók* Ferenc, *Ábrányi* Emil, *Rákosi* Viktor, *Endrődi* Sándor, *Szabó* Endre, *Erődi* Béla, *Hatala* Péter, *Ferenczy* Zoltán, *György* Aladár, *Koroda* Pál, *Sebők* Zsigmond, *Prém* József, *Kenedi* Géza, *Makai* Emil rendes tagok. A vendégszerető *Petőfi*-isták közt szivesen látott vendégek is ültek, többnyire híraprók: *Csajthay* Eerene, *Szöllősi* Zsigmond, *Béla* Henrik, *Lampérth* Géza, *Zilahy* Simon, *Zilahy* Dezső, *Sas* Ede, *Lendvay* Sándor, *Berényi* László stb.

A negyedik fogásnál *Bartók* Lajos emelkedett szólásra. Eitette *Jókai*-t, a távollevő elnököt, majd az új tiszteleti tagokra, *Vadnai* Károlyra és *Rákosi* Jendró üritett poharat. Kiemelte *Rákosi* Jenőnek az érde-

mét, hogy sokoldalú működését egységesen tartja össze az erős magyarság és a művészi érzés.

Rákosi Jenő elmés válaszában jellemezte magát, mint „veterán” író. Emlékeztetett a játszó gyerekekre, akik úgy szabadnak némely társuktól, hogy megteszik őket királyoknak és a sarokba állítják őket. A fiatal, eleven irodalom így rohan el azok mellett, akik az öregség díszelő pompáznak. De ő még nem tartja magát öregnek. Mert az irodalmi öregség, zsémbes, irigy a fiatalokkal szemben, ő pedig szereti a fiatalokat, támogat és fölkarol minden fiatal talentumot.

— Talán nagyon is! Emlékezzél fölfedezett talentumaidra!

Ezt a közbeszólást Rákosi Viktor vetette oda élénk derűség közt.

A társaság nem közbeszólást, hanem egész tőstöt követelt tőle és Rákosi Viktor erre — humoros tőstöt formájában — tudtál adta, hogy a Petőfi-Társaság ezután minden hónapban vacsorát rendez a kollegialitás fokozására.

Herczeg Ferenc Bartók Lajost köszöntötte fel. Hatala Péter Szana Tamást és Fereny Zoltánt, a Petőfi-életrajz jeles szerzőjét.

HIREK.

Budapest kenyere.

Kiderült, hogy Budapest kenyere, kifizetés és egyéb sütemény nagyrészt olyan műhelyekben sütik, melyeknek milieujét leírni lehetetlen. Lehetetlen pedig azért, mert nincs olyan író a világon, amely annyi szennyet eresztene, mint amennyi a műhelyek méltó leírásához szükséges és nincs olyan fehér papirus a világon, amelyet úgy be lehetne feketíteni, hogy kellőképpen szimbolizálja ezeknek a műhelyeknek a szennyességét. Ezekből a leírhatatlanul piszkos műhelyekből kerül ki egy világjáró népének az az eledele, melyért a Miatyánkban imádkozik s amelyért arra verejtéke hullásával megdolgozik. Nemcsak a nyomorúság immár az, amely megfoszt a kenyértől, hanem az undor is, amely minden darab kenyér élvezete előtt eltölt, arra a gondolatra, hogy szennyes teknőben, piszkos kézzel dagasztották s hogy mosléknál undorítóbb az a víz, melyet tisztájával vegytenek.

Vajjon tudják-e azok az iparosok, akik a lelketlenség ilyen mérhetetlenül izléstelen fokáig súlyedtek, hogy minden időnkben a kenyér volt a forradalmak okozója?

Tudják-e, hogy mindnyájunk keze munkájának legedesebb gyümölcsét teszik élvezhetetlenné, mikor beszenyeyzik kenyereinket s tudják-e, hogy volt olyan idő, amikor a porba esett kenyeret addig félre nem tették, amíg ájtatosan meg nem esőkölték az emberek? Mert Isten adománya volt az, amelyet munkájuk szolgált meg az ember s a saját munkáját becsülte meg az, aki a kenyereit megbeesülte. Honnan vették hát ezek az emberek azt az izléstelenül gonosz szabadságot, hogy a mások munkájának legedesebb gyümölcsét beszenyeyezzék?

Sehol a világon nem volt még annyi pékforradalom, mint Budapesten s sehol a világon nem süntnek olyan kicsiny és élvezhetetlen sütemény, mint itt, ahol a teljesség kedvéért még az is kiderül most, hogy sehol a világon szennyesebb kemencéből nem kerül ki a kenyérünk. Arról már nem beszél itt senki, hogy a buzalist árval fordított arányban emelkedik a pékkenyér ára, és esőndes megnyugvással fogadják a margarin és faggyú gyártmányokat s szemet hunynak az előtt is, hogy illegális ipari kamatokat szednek tőlünk olyan élelmiszerekről, amelyek legelsőbb rangú az elsőrangú élelmiszerek között. De a tegnap éjjel föltáruult pékműhely misztériumok minden békétfürésnek kell, hogy véget vessenek s a főváros közönségét védelemre szólítsák azok ellen, akik moslékkal etetik az embereket. Ha ezek az iparosok, érdekeik legkisebb veszélyeztetése alkalmával tüstént peticionálnak, deputációba járnak, sztrájkolnak s munkabeszünetet veszedelme elé állítják a fogyasztó közönséget, van a közönségnek is olyan védelmi

eszköze, amely a pékuralom rettenetességétől meg tudja óvni a főváros lakosságát. Az ilyen sztrájkokkal szemben csak egy használt: az otthon sült kenyér. Az ilyen pékmesterekkel szemben pedig: a szigorú felügyelet. Ha szükséges az, hogy fűrdőinkre, borbélyainkra, tejkeskedőinkre felügyeljenek, mennyivel inkább szükséges, hogy a pékműhelyeket tartassák folyamatos felügyelet alatt. S ha végső esetben az állami jövedelmek indokolták teszik azt, hogy a szivarjainkra vigyázzanak, hogy marháink jó sőt kapjanak, a mi jólétünk kedvéért vigyázni kell arra is, hogy a kenyereinket ne rakják a mosdó-edények szennyes vizébe. A fővárosi ipar fejlettségét ezen a ponton gunykacajjal fogja fogadni az a besületes vidék, ahol a pékműhely tisztaságáról példabeszédek alkotott a nép megfigyelése s ahol eladó lányokat úgy tanítanak példás tisztaságra, hogy a pékhez küldik őket rendet tanulni. És nem fogja elnémitani ezt a kacagást, ha a pékek szövetkezete tiltakozni fog az általánosítás ellen, ha azokat, akiket most utólért a leplezés keserves végzete, ki nem zárja magából s ha olyan egyértelműséggel s szívóssággal nem fogja üldözni a visszaéléseket, mint aminővel a sarkára áll, valahányszor peticionálni vagy sztrájkolni akar.

A miniszteri megbízott, aki látta a pékműhelyek szennyét, kijelentette, hogy ő csak a vasárnapi munkaszünet kérdésében jár el s hogy nem az ő hatáskörébe tartozik az, hogy a műhelyek tisztaságával foglalkozzék. A rendőrség is kijelentette, hogy a műhelyek tisztartásának kérdése nem az ő dolga. A harmadik hatóság, a főváros előjárósága. Ezt terheleli a felelősség ezekért a hallatlan dolgokért, melyeket számon kell kérni tőle.

G—a.

Budapest, január 6.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Lipót bajor herceg és neje Gizella hercegné, valamint György bajor herceg tegnap este rövid tartózkodásra Voloscsaba érkeztek.

— A weimari nagyherceg temetése. Károly Sándor szász-weimari nagyherceg temetése pénteken délelőtt lesz.

— Kitérőtölések. A király Seefahner Gyula állami gépgyári főfelügyelőnek, a vasútdépartament terület kiváló és hasznos szolgálatai elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta. Hajós Sámuel és Vinnay Géza főmérnököknek a műszaki tanácsosi címet, Scipion Ödön és Trombitás Ignác állami főállatorvosoknak az állategészségügyi felügyelői címet adományozta a király.

— A Vatikánból. Rómából táviratozza tudósítónk: A pápa a délután fél 5 órakor a megváltó imádságának ünnepségében a szent Péter temploma ment, mely vilamos fényben ragyogott. Az ünnepségen 20.000-nél több ember volt jelen. A szent atyát, akit 20 biboros kísért, lelkes ovációkban részesítették. Midőn a pápa megjelent, Tedeumot celebráltak. Áldásosítás után ötszörszöre megújuló lelkes ovációk közt egyenyed 6 órakor visszatért lakosztályába.

— Az állami tisztviselők fejelelmi szabályzata. Az állami tisztviselők fejelelmi szabályzatának kidolgozásánál kivánatos irányelvek megállapítása céljából a magyar tisztviselők országos egyesülete szűkebb bizottságot küldött ki, melynek elnöke dr. Dárday Sándor, az állami számvélelők alelnöke, előadója pedig dr. Hal Fausztin, a közigazgatási bíróság bírája. Az előző tervet tárgyalása már megkezdődött. Legközelebbi ülését a bizottság e hó 11-én a tisztviselő-egyesület kaszinójában tartja.

— Új román lap. Nagyszebenből táviratozzák: Szászvárosban *Activitatea* címen ma új román hetilap indult meg. Szerkesztője Bercian Laurian, kiadója és tulajdonosa dr. Muntean Aurél ügyvéd. Az új lap a románok passzívitanának felhagyását és a románoknak a parlamentben való képviseléstét kívánja.

— A népszámlálás. A népszámlálás munkája rohamosan halad előre. Az anyag földolgozásában a Thierry Adolff vezetése alatt álló ötödik kerületi népszámláló iroda jár legelőül. Tegnap egy járást fejezett be, ma pedig kettőt és így ma már három járás készült el teljesen a főváros területén. Körösey József, a statisztikai hivatal igazgatója, megkereste a polgármestert, hogy a VI-ik és VII-ik kerület népszámlálási

irodahelyiségét helyeztesse más, megfelelőbb helyiségekbe, mert a mostaniak szűk és sötét voltaknaál fogva alkalmatlanok.

— Politikai afér. Az Alkotmány mai számának egyik cikke sértő kitével tartalmaz Falk Miksa országgyűlési képviselő ellen. Falk Miksa megbízottaiul Vészi József országgyűlési képviselőt és Gaszner Béla királyi közjegyzőt küldte el Bónitz Ferenchez, az Alkotmány felelős szerkesztőjéhez. Az ügy Bónitz Ferenc lojalísi nyilatkozata által békés uton vált elintézhetővé. A két megbízott eljárásuk eredményéről az alább következő levélben számoltak be dr. Falk Miksa országgyűlési képviselőnek.

Méltóságos dr. Falk Miksa országgyűlési képviselő úrnak, Budapest.

Magbízásod folytán ma felkerestük Bónitz Ferenc urat, az Alkotmány felelős szerkesztőjét, hogy kérdőre vonjuk őt lapja mai számának e kitével miatt: „Ha nem tévedünk, vannak sokan, kik hiszik, hogy Deák tévedett. Mert dr. Falk huncfut is.”

Bónitz ur készségesen kijelentette előttünk a következőket:

1. A szóban forgó kitével tudtán kívül s akarata ellen láttak a lapban napvilágot.

2. Bármekkorák a politikai ellentétek közte és megbízónk közt, Falk Miksa méltán köztisztletben álló integer egyéniséget írást ő is feltétlen nagyrabecsüléssel viseltetik.

3. Öszintén sajnálja, hogy a politikai közélet s a sajtó e köztisztletben álló tagja ellen ilyen sértés intéztetett lapja hasábjain.

4. Felhatamazz minket, hogy e sértésért előttünk a lap s a szerkesztőség nevében is kinyilatkoztatott bocsánatkérését megbízónknak tudomására hozzuk s a nyilvánosság elő is vigyük, — az utóbbit annál is inkább, mivel lapjának legközelebbi számában ilyen elégtételt a maga önkéntes elhatározásából amugy is szolgáltatott volna.

E lojalísi kijelentésekkel az ügyet a te részéről a lovagiaság szabályai szerint elintéztetnek jelentvut ki, vagyunk kiváló nagyrabecsüléssel

készséges híveid,

Vészi József, s. k.

Gaszner Béla, s. k.

— Sztambulov gyilkosa. Mintegy három hete keresi már a szófiaí rendőrség lázas buzgalommal Stancarov Mihályt, akit a Balkánon Halju néven ismernek. Sztambulov meggyilkolása után Halju külföldre menekült, hírét sem hallották azóta; november elsején azonban megjelent Szófiában. Alig tartózkodott egy napig otthon, negyvenöt ezer frank erejéig meg akart egy kereskedőcéget sarcolni. A kereskedők azonban nem álltak kötelmek s azonnal feljelentették az esetet a rendőrségnek. Haljut le is tartóztatták, de egy napi fogság után már szabadon bocsájtotta őt a rendőrség. A szófiaí államügyészség Bozarovot felelősségre akarta vonni a Sztambulov meggyilkolása, valamint az Ivanov-égen elkövetett zsarolási kísérlet miatt, a vádlottak ekkor azonban már hiút helye volt a bolgár fővárosban. Azóta lázasan keresik, de hiába; valószínű, hogy Halju még mindig Szófiában bujkál árúhában. Néhány nap előtt felismerték Haljut az utcán s egy csendőrről azonnal az állítólagos Halju után iramodott és le akarta őt tartóztatni, ez azonban revolvert rántott elő és a csendőrről lött. A golyó nem talált s az üldözött bemenekült egy házba, ahol nem tudták többé megcsipni. A következő nap névtelen jeljelentés érkezett a szófiaí rendőrséghez, hogy Haljut Tuzekostev hivatalkon rejtegeti a lakásában. Elmentek a rendőri Tuzekostevhez, de a kutatás itt is eredménytelen maradt. A nyomozást nagyon megnehezíti az, hogy a szófiaí rendőrség fekete könyvében csak egy nagyon régi areképe van Haljunak.

— Halálozás. Dr. Balhory István, nyugalmazott székesfővárosi kerületi orvos, ma hajnapban meghalt 65 éves korában. Az elhunyt nagy szeretetnek és tekintélynek örvendett fővároszerte. Kollégái kiváló nagy tehetségű katarist vezettek benne. Hozott pályáján tudásával és jó szívvel temérdek érdemet és szeretetet szerzett. Temetése hétfőn délután 3 órakor lesz a IX. ker. Soroksári-utcai 57. szám alatti gyászházban.

— Az orvosok sztrájkja. Lembergől táviratozzák: A Lembergí közkórháznak az orvosai, akiknek az volt a terve, hogy január tizedikétől sztrájkolni fognak, elvetették a sztrájk gondolatát. Fizetésemelést hoztaztek ugyanis nekik kúlatásba, éppugy, mint krakkói kollégáknak.

— Előkelő matrona öngyilkossága. Belgrádból jelenti tudósítónk: A szerb államvasutak egykori igazgatójának, a felesége ma szíven lötte magát. A nagy megdöbbenést keltő öngyilkosságnak az volt az oka, hogy Stojanovicné egyetlen fia, egy fiatal tiszt anyja akarata ellenére akart nősülni.

A magántisztviselők és a kereskedelmi alkalmazottak törvénye. A kereskedelemügyi miniszter, mint már megírtuk, a magántisztviselők s a kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslat előadói tervezetét megküldte a szaktestületeknek. A tervezetből kiindulva a törvény szociális jelentősége s a magántisztviselők kar kiváló figyelemben részesített érdeke. Az előadói tervezet a következő:

1. A magánhivatalnok vagy kereskedőség csak irásbeli szerződés mellett alkalmazható. A szerződésben az alkalmazás minősége, az alkalmazott munkaköre, fizetése pontosan megjelölendő.

2. Az üzleti helyiségre akként kell berendezni, hogy a higiénikus követelményeknek megfeleljen. A segédnek részére a nyílt árúüzletekben gondoskodni kell fölülhelyekről.

3. Az alkalmazott napi munkaideje, a munkaközi szüneteket beszámítva, 12 óránál több nem lehet. Kivételnek a szabály alól évenként legfeljebb harminc napon van helye. A külön munkáért külön díjazás jár.

4. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény rendelkezései a nyílt árúüzletekben ünnepnapon is érvényesek.

5. Az alkalmazottnak az étkezésre Budapesten legalább másfél órai, vidéken egy órai idő adassék.

6. A főnök az alkalmazottnak (ahol egy segédnél több van) évenként legalább egy heti vagy kétfelhét legalább két heti pihenőt (szabadságot) tartozik biztosítani.

7. Ha az alkalmazottat szolgálata teljesítésében betegség gátolja, a fizetéshez való jogát három hónapig nem veszíti el.

8. Ha az alkalmazott véletlen betegség, baleset vagy rokkantság következtében keresete képtelenné válik: a főnök neki, illetve özvegyének vagy árvának a legutóbb élvezett évi fizetés felét, tíz évi szolgálat után egész évi, husz évi szolgálat esetén kétszeres fizetést tartozik kiszolgáltatni.

9. A felmondási idő a szolgálat első három hónapjában mindkét részről két hét. Ezután ha az alkalmazott fizetése 2.000 koronánál kisebb, mindkét részről hat hét, 2400 koronán túl, három hónap. Rövidebb felmondási időt kikötni nem lehet.

10. Ha a főnök az alkalmazottnak tíz évi szolgálat után felmond, ha súlyos vétség nélkül elbocsátja: az alkalmazott végkielégítést követelhet. A végkielégítés összege: 10—0 évi szolgálat után az utolsó évi fizetés fele; 20—30 évi szolgálat után az egész utolsó évi fizetés; 30 évnél az utolsó évi fizetés kétszerese, melyet a főnök a fizetés felének megfelelő évi nyugdíjal helyettesíthet.

11. Az egy hónapban kiszabott esetleges bírságok összege az alkalmazott havi fizetésének tizedrészét meg nem haladhatja.

12. A főnök az alkalmazottnak bizonyítványt köteles adni, ha megszűnik a szolgálati viszony.

13. Az alkalmazottnak vagy özvegyének és gyermekének igényei, csőd, az üzlet feloszlása, átruházása stb. esetén sem enyhésnek el.

14. A főnök és alkalmazottja között semmis minden olyan megállapodás, mely a törvény rendelkezéseitől az alkalmazott hátrányára eltér.

15. A főnök, aki a törvény rendelkezéseit be nem tartja, kihágást követ el és az iparhatóság részéről 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behatároltság esetén megfelelő elzárással büntetendő.

16. A kereskedők és kereskedelmi társaságok részéről alkalmazott iparossegédekre és tanoncokra az ipartörvény rendelkezései továbbra is érvényesek.

Vanderbill hagyatéka. Vanderbill Kornél hagyatékában most folyik az osztokodás. A hagyaték 72.500.000 dollár. A család feje, Vanderbill Gwynne, aki a huszonegyedik évében van, 44.500.000 dollárt kap ebből. Két fivére külön-külön 7.500.000 dollárban részesedik, Gertrude nővérének 8.500.000 dollár, özvegy nővérének pedig a new-yorki palotán kívül 2.000.000 dollár jut. A legidősebb fia tulajdonképpen 1.500.000 dollárt kapott volna, de az örökösök a maguk jószántukból még 6.000.000 dollárt szavaztak meg neki, hogy megmentsék az „anyagi gondoktól.”

Céfolat. A Magyar Allamvasutak a következő kommunikációt teszi közzé: A tegnapi esti lapok főcímlapján tulzott és elferdített tudósítást közölnek a Mikola állomás közelében történt vasúti szerencsétlenségről. Illetékes helyről vett értesüléstünk alapján kijelenthetjük, hogy személyvonat egyáltalában nem volt az összeütközött vonatok között és senki meg nem sérült. Mindössze négy teherkocsi és egy mozdony rongálódott meg jelentéktelenül.

Bepillantás a pékműhelyekbe. A pékműhelyeknek az éjszaka történt kormányhatósági megvizsgálása alkalmából fölmerült az a vélemény, hogy a műhelyeknek közegezségi és köztisztességi szempontból való vizsgálata a rendőrség kötelessége. Ezzel szemben a főkapitányság kijelentette, hogy a rendőrség csakis a vasárnapi munkaszünet betartását ellenőrizni, ellenben az egészségi és tisztasági szempontból való ellenőrzés a fővárosi előjárásági törvénye értelmében, az előjárásági hatáskörébe tartozik.

Kés a koresmában. Hosszafalu községben Kiszalák István a koresmában a fizetés miatt összevesztett Kázár Ferenc koresmárossal, akit aztán késével bánta szuri, mire az rögtön meghalt. Kiszalák ezután Szabó Pálnak, aki a koresmáros segítségére ment, a hasát metszette fel.

Létartóztatott gyilkos. Brüsszelből jelentik: A nemrégiben Krussevácban agyonlőtt Protics Miodrag járási prelektus gyilkosát elfogták egy már többször büntetett Stokincz Rojko nevű egyén személyében. A gyilkos azt állítja, hogy a tettre felbujtatták.

Az Otthon mulatsága. Mint már jeleztük, január 13-án, vasárnap este lesz az Otthon második estélye. Ez az estély elsőrangú farsangi mulatság lesz, amennyiben a vígalmi bizottság főleg a táncról, illetőleg a táncosokról gondoskodik. Ezért lép életbe ezen az estén az az újítás, hogy nyomban a művészi hangverseny után következik a tánc és csak a szünóra alatt lesz az à la carte társasvácsora. A mulatságos műsor összeállításán most dolgozik a rendezőség. Az estélyre vendégek már bejelenthetők, a jegyek pedig péntek délután 3 óráig az Otthonban átvehetőek.

Egy szélhámos ötlete. Egy párisi szegény cipész-mester a napokban kétségbeesett arccal állít be a rendőrségre.

— Kérem alázattal, — panaszkodik a cipész-mester, — jó hozzám a héten egy választékosan öltözött úr és lakcipőt rendel. Legalább is egy félóraig magyarázta, hogy mily szabása legyen, hány centiméter magas legyen a sarka és hogy ha csak egy kicsi is eltértek az ő rendelkezéseitől, nem fogadja el a cipőt. Én természetesen az előírás szerint készítettem el a munkát s elvittem az idegen urnak a szállóba. A ballább való cipő kicsit szorította, ezt tehát visszaadta, a másik azonban ott maradt. Kijavított a balcipőt, de mire visszaviszem a szállóba, a megrendelő eltűnt, a jobbik lábra valóit azonban elvitte magával. Már most megáll az eszem, mit csinálhatott az az ember egy cipővel? ...

A rendőrtisztviselő mosolyogva mutatott egy aktát:

— No látja, ebben ugyanazt a panaszt teszi az ön embere elen egy másik cipész, akinek azonban a jobb cipőt adta vissza. Érti most már a rejtelmet?

A szegény cipész megértette a rébuszt és szomorúan távozott.

Hézaság. Glatz Oszkár, kiváló fiatal festőművész eljegyezte Wüdnér Mária, müncheni festőművésznőt.

Ma esküdtök örök hűséget dr. Kádor Gyula fővárosi ügyvéd Adler Janka kisasszonynak Adler Ignác fővárosi nyágereszkedő leányának a Dohány-utcai izraelita templomban. Tanuk dr. Mezei Mór országgyűlési képviselő, és dr. Gejts Gusztáv budapesti kir. főügyészhelyettes voltak. A násznép sorában ott volt: Csáthy Ferenc szerkesztő, Bury Lajos táblai bíró, Visontai Soma országgyűlési képviselő, továbbá a fővárosi ügyvédi kar számos előkelő tagja.

Elsülyedt hajó. Brüsszelből táviratozzák: A Sudan gőzös mely néhány hét előtt elhagyta Belgiomot hogy a Congon ellássa a hajózási szolgálatot, midőn három napi utra volt rendeltetési helyétől, elsülyedt. Tíz ember a vízbe jut.

Leleplezett lölekkutatók. Petrikov orosz-lengyelországi kormányzatsági székhelyen sajátosság véletlen adott az igazságszolgáltatás kezébe egy leánykereskedő bandát, amely évek hosszú sora óta büntetlenül üzérkedett. A gyalázatos kereseti társaság egyik tagja összevesztett egy kollégájával, mire ez úgy bosszulta meg magát, hogy megszöktette társának a jegyesét és eladta Buenos Airesbe. Az exvölégény erre az egész leánykereskedő társaságot fejeltette a rendőrségnek. A vizsgálat kiderítette, hogy egész sereg ügynök és állügynök dolgozott az emberáruban; a kiszemelt áldozatnak előbb betétekig magasztalták a délamerikai fényes jövőt és mesésnek írták le különösen a buenos-airesi gondtalan életet s aki a lélekkufaroknak lépre ment, azt előbb szépen kiruházták, majd hamis utleveleket szereztek neki és első osztályon utaztatták a tengeri kikötőig. A gőzösön is kifogástalan bánásmódban és ellátásban részesült a vendéglő lélek, míg meg nem érkezett Dél-Amerikába. A kérekerült banda nagy stílusban dolgozott; az elmúlt két esztendő alatt csapatostul szállították a délamerikai negyedrangú mulatóhelyekre a csillagokat.

Halál a kávéházban. Az éjelen egy óra tájban a Kerepesi-utó Sport-kávéházban hirtelen rosszul lett egy uriasan öltözött férfi s pár perc múlva meghalt. Beszállították a boncoló intézetbe, ahol megállapították, hogy az illető Rupp Lajos ötven éves volt járásbrosági aljegyző.

Két tüzeset. Ma délután két tüzeset vett a fővárosban. Délután négy óra tájban kigyuladt Lukács Gyula divatúró kereskedőnek a Kerepesi-utó 57-ik szám alatt lévő üzlete s a bent lévő portéka jórésze elégett. A tüzet a VIII-ik kerületi tűzoltóság oltotta el. A kár kétezer forint. — Fél öt tájban a népligeti koresolyacsarnokban támadt kéménytüz, amely nagy riadalmat okozott. Eppen katonazene játszott a csarnokban, amikor a kémény kigyuladt s a tűz látásra a nagy közönség hanyathomlok menekült az épületből, a IX-ik kerületi tűzoltóság vonult ki s elejét vette a nagyobb veszedelmeknek.

Értékes leltékiszeret. A híres debreceni hurokvetőket Szóke István foglalkozás nélküli lakotat és Bnótek Gyula üvegsegédet a debreceni rendőrség elfogta. Légi Mihályné hetven éves özvegy asszony a büntetés elől való féltelmében felakasztotta magát.

(x) Klub-koresolyák. Kertész Tódornál.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!

Véres lakodalom.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 6.

Szomorú végű lakodalom volt ma a fővárosban. Egy egyszerű munkásember tartotta az esküvőjét s utána lakomára hívta az ismerőseit, jó barátait. Javában folyt a tánc, szólt a zene, amikor egyszer csak veszekedés támadt a násznép között. Az italtól felizgatott emberek kést rántottak egymásra és hamarosan egy halottja és három súlyos sebesültje lett a lakodalomnak. Ezenkívül egész sereg ember megsebesült könnyebben, úgy hogy a násznép közül alig maradt valaki sértetlen.

A Szabolcs-utca 24-ik szám alatt történt a véres lakodalom. Dragan Tamás kőműveslegény vezette ma oltárhoz szíve választottját, Wisch Anna munkásemberrel, akit már régóta szeretett. A Szabolcs-utóba vett ki egy egyszobás lakást konyhával s ide hívta meg ismerőseit egy kis lakomára. A mulatság már délelben kezdődött s előbb a bor járta, majd pálinkára tért át a lakodalmas nép s a tüzes ital hamar fejébe szállt az embereknek.

Volt a mulatságon egypár leány is s a szíves házigazda estefelé két szál cigányt hozott s a fiatalság hamarosan tánára perdült. Egy ideig jártak nagy jó kedvvel. Ott volt a mulatságon Wenchen Ferenc husz esztendő suhanc is, aki nagyban tette a szépet az egyik leánynak. Órák hosszáig táncolt vele, úgy hogy a többi leányok nem férhettek hozzá a csinos leányzóhoz. Ezt nagyon rossz néven vették tőle Buga Ferenc és Vilcek Antal, szintén fiatal suhancok s egyszer csak odaszólt neki a Buga gyerek:

— Talán átengednéd már a táncosnódot, mert baj lesz a dologból!

— Állok elébe a bajnak! — felelt Wenchen Ferenc nagy hetykén s a következő pillanatban nagy arcul teremtette Bugát, hogy az megtáncorodott.

Erre kitört az általános veszekedés. A násznép egyik része Wenchennek fogta pártját, a másik meg Buga pártjára állott s ezek között volt Vilcek Antal is, aki régóta fente már a fogát a Wenchen Ferencnek.

A násznép összegomolyodott s irtózatos lármával rontottak egymásnak az ellenfelek. Eleinte csak a boros és pálinkásüvegek, meg a székekkel verték egymást, de hamarosan előkerültek a kések is; jó élesre fent szerszámok. Alig telt bele egypár perc, egy halott és három súlyosan sebesült maradt a küzdőtéren.

A Wenchen gyereket vagy Buga Ferenc vagy Vilcek Antal úgy föltűvön szurta, hogy a szerencsétlen pár pillanat alatt elvérzett és meghalt. Kivülé Kuto János hasba szurkált, úgy hogy aligha éri meg a reggelt, Hrabove Ferencnek a kezén vágják át az ereket, Tomcsik Józsefnek meg a fejébe szurkalt egy hatalmasat.

A sok vér és a halott látára egyszerre kijózanodtak az emberek. Ekkorra már az egész ház összefutott; rendőrt hívták, aki meg a főkapitányságot és a mentőket értesítette a dologról. A mentők hamarosan megérkeztek; a három súlyosan sebesült embernek bekötötték a sebeit és a Rókus-kórházba vitték őket. A halottat ott hagyták.

Feltűzenyre járt az idő, amikor a főkapitányságtól kiment a gyilkossághoz Tóth Mihály rendőrfőkapitányság, magával vive dr. Bartha László soros vizsgálóbíró és dr. Rézsa Miklós rendőrorvos.

A bizottság elé meglepő látvány tárult, amikor benyitott a lakodalmas házba. A násznép épségben maradt része ugyanis asztal mellett ült s nagyban lakmározott, míg egy lépéssel odébb, a sarokban hevert a szegény Wenchen Ferenc kihűlt holtteste. Úgy ették a jámborok, puliszkat s itták hozzá a pálinkát, mintha semmi sem történt volna a kis lakásban.

A rendőrfőkapitányság vezetője fogta a násznépet s kiderült, hogy Buga Ferenc és Vilcek Antal voltak a nap hősei, ők működtek késsele. Buga Ferencet még ott találták s letartóztatták, Vilcek Antal azonban az általános zűrzavarban kerekelt oldott. A detektívek keresik most fővárosszerzte.

A rendőrség természetes véget vetett a lakodalomnak, s az egész násznép, főlegenyestől, menyasszonyostól bevittette a főkapitányságra, ahol egész éjszaka vallatták őket. Természetes dolog, hogy egyik sem akar tudni a gyilkosságról; de különben az egész násznép olyan ittas, a nők éppen úgy mint a férfiak, hogy alig lehet beszélni velük.

Egyelőre még az egész násznép a rendőrség bürtönében van a fiatal párral együtt.

FŐVÁROS.

(*) Választás a közoktatásügyi bizottságba.

A fővárosi közoktatásügyi bizottságba küldendő képviselő választása ma folyt le a fővárosi tantestületek-nél. A felsőbb leány- és a polgári iskolai tanárok a bel-

városi felsőbb leányiskolában tartották meg a választást. Jelölve voltak: *Hahóthy* Sándor felsőbb leányiskolai igazgató, *Sztojanovics* István és *Ullrich* Gyula polg. isk. igazgatók, továbbá *Földes* Géza és *Vankó* György polg. isk. tanárok. Eddigél Vankó képviselte a testületet. Az értekezlet folyamán *Hahóthy* Sándor, megköszönve a kártársak bizalmát, a jelölést nem fogadta el s ajánlotta az eddigi képviselőt: *Vankó* Györgyöt, akinek a működése ellen nemcsak hogy semmi kifogás nem lehet tenni, hanem ellenkezőleg: eddigél hat éven át mindenkinek megelégedésére teljesítette a nehéz és kényes feladatát. A szavazás közben érdekes incidens fordult elő. Megjelentek ugyanis a polgári iskolai rendes tanítónők, hogy szavazzanak s ezek nevében *Tanos* Mária követelte a választási elnöktől, hogy engedje őket is szavazni, mert — ugymond — az elemi iskoláknál a nők is szavazhatnak és tényleg szavaznak is. *Nincs semmi ok rá, szerinte, hogy a polgári iskolai tanítónők, akik a férfakkal különben teljesen egyenjogúak, ettől a joguktól megfosztassanak.* De hiába volt a tanítónők kérelme mert *Sztojanovics* István választási elnök, a tanácsi utasításra hivatkozva, nem teljesítette. A szavazás folyamán az általános szótűzést *Vankó* György tanár kapta meg. Az elemi iskolai tanítókat az új városi háza társalgó-terében tartották meg a választó-gyűlést, *Szöke* István elnöklése mellett. Megválasztották képviselőül *Trajter* Károlyt.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Hírek az Operából. Az *afrikai nő* című operát, mely ebben az évadban még nem került előadásra, szombatra tűzték ki, *Selika* szerepében *Vasquez* grófnéval és *Ines* szerepében *Kobler* Elizával, kik e szerepeket az alkalommal fogják először énekelni. *Vasco* de *Gamat* *Alberti* Werner adja. Csütörtökre *Aida* van kitűzve; e dalműnek *Amneris* szerepében kezdi meg *F. Konesch* Viktória asszony, a Magyar Királyi Operaháznak volt tagja, néhány estére tervezett vendégszereplését.

A kitüntetett Sorma asszony. *Károly* romániai király, mint *Berlinből* táviratozza, a *Bene Merenti* rendjel első osztályát küldte meg *Sorma* asszonynak; *Carmen Sylva* királynő pedig három kötet költeményével tisztelte meg a művésznőt, amelyeket saját kézírású ajánló sorok díszítenek.

A Vigzínház bemutatója. A *Vigzínházban* pénteken, január 11-ikén két kis eredeti darabnak lesz a bemutatója. Az egyik újdonság *Holtscher* Fülöpnek *Hóboros Márta* című egy felvonásos drámája, amelynek érdekességét fokozza, hogy címszerepét *Jászai* Mari kreálja. A másik *Mocséry* Béla egy felvonásos vígjátéka. *A szálka, Csüllag* Terézrel a női főszerepben. Az estét kiegészíti *Heltai* Jenő és *Makai* Emil bájos verses vígjátéka. *A királyi aprótyka.*

Hangversenyek. *Kleberg-Messaert*: *Kleberg Clotilde*, a világhírű párisi zongoraművész nő legközelebbi népszerű hangversenyén, pénteken, január 13-ikán, a *Royal-teremben* bemutatja ritka művészetét, eddig elölrünk ismeretlen új oldalról, t. i. eljátszza Bach d-moll-versenyét magánzongorára Kullak átiratában. — *Burmester* Willy, aki szerdán, január 9-ikén bucsuzik el a fővárosi közönségtől, második hangversenyében sokoldalú kivánság folytán ismét eljátsza Bach Air-jét, amely az ő előadásában oly hallatlan szenzációt keltett. Azonkívül Bach és Paganinótól játszik magánzongorára két nagyszabású darabot, melyeknek előadására különösen a budapesti művészei ifjúság kérte fel. *Burmestert* az alkalommal *Magyar-Mahar* zongoraművész kísérő zongorán, ki barátja kedvéért rándul ide Berlinből közvetlen e célra. Az új év első hónapja még egy igen kedves ismeretség megújítására fogalkalmat adni. *Messaert* János, a híres amsterdami énekes, aki immár a budapesti közönség előtt eddigi dalestélyeivel elérte a népszerűség azon fokát, amelyre a külföldön már évek előtt tett szert, szerdán, január 23-án rendez egyetlen dalestélyt a *Royal-teremben*. *Messaert* ez idén ismét *Röntgen* Gyula tanár kíséretében jön Budapestre. Fentebbi hangversenyekre jegyek *Méry* Béla zeneműkereskedésében (Andrássy-ut 12.) kaphatók.

A Tartalékos férj jubileuma. *Guthi* Soma és *Rakosi* Viktor nagysikerű bohózatának, a *Tartalékos férjnek*, szerdán, e hónap 9-ikén lesz a huszonötödik előadása. A darabot 1900. november 22-ikén adták először; a kacagató darab tehát alig hat hét alatt érte meg első jubileumát. Mind a huszonöt előadás az eredeti szereposztás szerint folyt le.

Novellá demontíja. *A Casa Goldoni*, a *Novellá* által *Rómában* alapított állandó olasz színházról, az utóbbi napokban az a hír járta be a sajtót, hogy megbukott s már be is osukta. Ezt a hírt most maga *Novellá* megcáfolja egy rövid, római táviratban, mely így hangzik:

Kérem a rosszakarató ellenségek által terjesztett hírt, hogy a *Casa Goldoni* bezáródott, megcáfolni.

A Bacon-elmélet szerzője meghalt. Ismeretes az az elmélet, hogy *Shakespeare* színdarabjait lord *Bacon*, korának egyik legnagyobb bölcsésze és állam-

férfia, nem pedig *Shakespeare*, az *Aoonból* származó mézárólegény írta. Ezt az elméletet *Donelly* Ignác teremtette meg, aki a napokban *Hastingsban*, *Minnesota* amerikai államban meghalt. *Donelly* nagytehetségű férfi volt. 1831 november 3-ikán *Fludólfában* született, ahol ügyvédi oklevelet szerzett. Később *Minnesota*-ba ment és ott a zsurnaliztikára adta magát. Egy nagy tanulmányt írt *Sakespeare*-ról, de sajtószert *Bacon* elméletével, amelyel a világot ámulatba ejtette, csak jóval később, 1887-ben állott elő. *Donelly* komolyan állította, hogy *Bacon*, mint korának egyik legnagyobb elméje, teremtette meg a *Shakespeare*-darabokat, de tekintettel előkelő állására, (első lord-kancellária volt Angliának.) nem merete szerkesztésébe vallani, hanem egy titkos írásban hátrahagyta szerzőségének a beismerését. *Donelly* sok okkal tudta támogatni *Bacon* elméletét, úgy hogy elméletének még a komoly irodalmi világban is nem egy hívője akadt.

Pálmay Ika az Otthon estén. Az *Otthon*-kör, mint értesülünk, jövő vasárnap művésztét rendez *Pálmay* Ika tiszteletére, amelyen a diva maga is közre fog működni.

Tiszonyol beteg. A *kassai* Nemzeti Színház egyik legutóbbi előadása előtt *Andorfy* Péter művezető tiszonyol szereplőtől kapott levelet, hogy beteges s a betegségekét valamennyien orvosi bizonyítvánnyal igazolják. A szomorú állapotot a művezető a *Felső-magyarországnak* közzétett nyilatkozatában a következő épületes sorokkal okolja meg:

A színház épülete egy félmillió utszéli csárdához hasonlít, amelyen keresztül-kasul — tetszése szerint — járhat szél, vihar, légromat s talán még — jégeső is. Hogy csak egyet is említsek: a tanuló-szobák, a színpad, az öltözők s egyéb helyiségek, amelyekben a személyzetnek próbát kellene tartani, oly hidegek, hogy azokban tartózkodni csak pereckig is — kész betegség, sőt életveszélyes.

A *kassai* színház ilyenformán műtaépület. min-tául szolgálhat minden városnak arra nézve, hogy milyen színházat ne építsen.

Az Aurora-kör estje. *Aurora* irodalmi és művészeti kör január 9-én a belvárosi Sas körben estélyt rendez, amelyen közreműködnek: *Nikó* Lina, *Varsányi* Irén, *Szilva* Gézáné, *Radó* Lipótné, *Grösz* Adél, *Barta* Sándor, *Balla* Miklós és *Alföldi* Dező.

Hangverseny a Telefon Hírművészeiben. A *Telefon* Hírművészei ma este fel 9 órákor házi hangversenyt rendez és közvetít előkelőnek. A hangverseny két részből áll. Az elsőben dalokat énekel *Anon* Margit, a Népszínház primadonnája és *Várhelyi* Gyula felolvas. A második részben *Márkus* Ananka, *Ney* Bernát és *Szabó* Imre, a M. Kir. Operaház tagjai fognak duettet, terzetet és végül szólót énekelni a *Tell* Vilmosból és a *Troubadourból*. Hangverseny után 10 óráig a leg-újabb értesülést olvastatja fel a Hírművészei, majd még 11 óráig *Zöldi* Marci cigánybandájának a muzsikája lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Emke kávéházából közvetít a *Telefon* Hírművészei.

MŰVÉSZET.

Magyar művészek Bukarestben.

Budapest, január 6.

A magyarországi képzőművészet nehéz sorsa arra indította *Erdélyi* Bélát, a szegedi képzőművészeti egyesület igazgatóját, hogy fellendült, sőt termetlenül esett képzőművészeink számára a hazai vidéki tárlatoknál bőkezűbb piacot keressen a külföldön. Első kísérletül Romániát választotta, melynek népe ugyan a politikai téren ellenséges indulatu hozzánk, de amelynek előkelő világa megfomult izlésű, gazdag és bőkezű.

Mérsz kísérlet volt egyesgyedül az ellenséges táborba hatolni be a magyar művészet lobogójával, de úgy látszik, hogy a bátorság elismerésre talált, mert nemcsak a román képzőművészeti, de a politikai körököt is sikerült tervének megnyernie.

Romániában a magyarellenes liga vezető tudvalevőleg *Urechia* szenátor, ugyancsak ő az elnöke az *Atheneul Roman* tudományos irodalmi és képzőművészeti társaságnak is és ő ajánlotta fel *Erdélyi* Bélának az *Atheneul* palota pazar termét teljesen díjtalanul a magyar képzőművészet kiállításá számára, kijelentvén, hogy a képzőművészetek terén művelt nemzetek nem ismernek országhatárt és hogy művészeink Bukarestben szíves vendéglátásra találnak.

Az *Atheneul Roman* Bukarest legelőkelőbb intézete. Diszelnöke *Károly* román király, elnöke *Urechia* volt miniszter, a képzőművészeti osztály elnöke *Grigorescu* Nicolae, Románia leg'obb festője.

Urechia szenátor a képtár három nagyméretű termét, az előcsarnokot és a lépcsőházat bocsátotta a magyar művészet rendelkezésére. E helyiségek tárlatok rendezésére nagyon alkalmasak és esti világitásra is be vannak rendezve. Volt már e palotában több műkiállítás, de a termek csak most lesznek először a magyar kiállítás alkalmával este is megvilágítva.

Az utításnak ezt a nemét a bukaresti társaság nagy elismeréssel fogadta, mert ott az éjjeli élet nagyon kifejlődött.

A magyar kiállítás védgasszonyra talált *Erszebet* királynőben, aki *Carmen Sylva* néven világszerte is-

mert költőnő, de akiről eddigél csak kevesen tudták, hogy az esetet sem kevesebb sikerrel forgatja, mint a tollat. Az imént bezárult párisi világiállításán általános feltűnést keltett nagy izlésről és rendkívül türelemről tanuskodó mesterműve az a remek biblia, melynek szövegét évtizedes járadásos munkával, barát betűkkel vette pergametre s melynek képeit és kezdőbetűit szintén maga festette. E pazar kiállítás műremekeit gazdag byzanti stílus aranysekretyben helyezték el a román pavillonban.

A bukaresti kiállítás április közepe táján nyílik meg és két hónapig marad nyitva. A vernissage napját még nem lehetett meghatározni, mert *Grigorescu* a képzőművészeti osztály elnöke nem volt otthon, de néhány nap múlva az is köztudomású lesz.

Erdélyi Béla a tárlat rendezésére az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatot kérte fel és már e tárgyban megegyezésre is jutottak.

A bukaresti kiállítás anyagát már március hó elején Szegedre viszik és ott tartják, amíg az egész anyag Romániába küldhető nem lesz.

A szegedi kiállításra már régebben átengedte a párisi kiállítás kitüntetés nyert művét csaknem minden festőművész és szobrász, de e kettős kiállítás iránt különben is oly nagy az érdeklődés, hogy Bukarestben bizonyára a magyar képzőművészet színé-java lesz bemutatható.

Ez kívánatos is, mert Románia előkelő világa nagyon járja a külföldet és nagyon finomult izlésű.

Pauer Károly.

Vásárlás a képzőművészeti múzeumnak.

A közoktatásiügyi miniszterium megbízásából dr. *Téry* Gábor, az orsz. képtár igazgatója, nyolc képét vásárolt *Istvánffy* Gyula festőművész külön kiállításából. A képeket a képzőművészeti múzeumban helyezik el.

Dall'Occa-Bianca kiállítás a Múcsarnokban.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításának nevezetes vendége lesz: *Dall'Occa-Bianca* veronai festői nagyból, mintegy hatvan darabból álló képgyűjteményét küldi. Ez a művész egyike a modern olasz festészet büszkeségeinek, különösen apróbb festményei, amelyek a veronai utcai élet színes jeleneteit mutatják, frissesség és pittoreszk előadás dolgában elsőrangúak. Műveit a Képzőművészeti Társulat felszólítására küldi hozzánk. Mínap egy régi budapesti barátjának, *Szana* Tamásnak levelet írt, amelyben örömet fejezi ki, hogy éppen a magyar fővárosban állítatja ki először műveit kollektíve. E levélben megírta azt is, hogy gyűjteménye körülbelül hatvan száma terjed, köztük csak hat nagyobb méretű kép lesz. A kitűnő művész e kiállításra elé nagy érdeklődéssel tekintünk.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Osztályülés az Akadémián. A magyar tudományos akadémián e hónap 7-én, hétfőn, délután 5 órákor lesz az új esztendő első ülése, amikor is a nyelv- és széptudományi osztály tartja ülését.

A magam utján. Egy csinos, formás versköltőnek a címe ez s a címben tendencia van. Mondhatnók, hogy vallomás ez a három szó, amelyet a poeta életelevének kell tekintünk. *Szalay* Károly írta ezt a bátor címet a versköltőre s egyik versében így adja meg az okát bátorságának:

Az emberi élet célját
Kutatva, míg teljédtem,
Szemforgató érkelesbírák
Előhetnek énelőlelem!
Ütösztebe sohse vittek
A nagyképu böles tanácsok:
Azt gondoltam: legjobb lesz, ha
Csak a magam utján járok.

És a maga utján jár is a poeta. Érzés, közvetlenség s jöleső lelkesültség érezhető a verseiben, amelyeknek a formája egyszerű, diskkrét és hibátlan. Hit, baza, álom, élet: — erre a négy szakaszra oszlik a verses könyv, amelyet a közönség bizonyára örömmel fog olvasni. A költő neve az ismertek közé tartozik s egybegyűjtött versei hivatva vannak népszerűsége gyarapítására. Csinos rajpok ékesítik a szépen kiállított kötetet, amely Lampel Róbert kiadása.

Nyíltér.

Nászajándékok

és modern lakásdíszek új házaspárok részére kapható *Hegedűs Zsigmond* Andrásy-ut 17. szám alatt Olajfestmények, acélművek, aquarellek, gobelinek, koretek, elagekcs tükrök paravánok, oszlopok-kartrágyó-szerít, jour és díszes női író asztalok, író és szivar készletek, székek, szalonsekretyek, órák, szobrok különféle fall díszelő bronz és porcellán tárgyak stb.

(Az e róval alatt közöltöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

FARSANG.

(A kenyér-bál. Az a mozgalom, amelyet Sacelláry György a kenyér-bál és így a főváros inszégeseinek érdekében indított, minő nagyobb arányokat ölt. A humánus mozgalomhoz csatlakozott a székes-fővárosi társadalmának színe-java, élén a kormány-elnökökkel, Széll Kálmánal.

A bált előkészítő bizottságnak ma délelőtt 11 órakor volt az értekezlete a Hungária-szállóban. Az értekezleten ott voltak: dr. Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke, Márkus József főpolgármester, Jablonszky altábornagy, gróf Zichy Jenő, Horánszky Nándor, Kristóffy József, Justh Gyula, Münnich Aurél, Agoston József, Brázay Kálmán, Lázár Sámuel, Neumann Armin, Barabás Béla, Radocza János, Mezei Mór és Weisz Berthold országgy. képviselők, Veigelsberg Leó, Penyő Sándor, dr. Szalay Mihály, Dienes Márton és Hamvay Gyula lapszerkesztők, Kaffka László, Sacelláry György, Sacelláry Mihály osztálytanácsos, Szabó Károly, Ráth Péter, dr. Marton Sándor, Kohner Agoston, Sándor Pál, dr. Bunzl Alfréd és még sok más.

Az értekezletet dr. Wekerle Sándor elnök nyitotta meg. Elsőben is köszönetet mond a jelenvotaknak megjelenésükért. Főlveti azt a kérdést, vajjon megtehető-e a kitűzött célnak a tervbe vett bálnak rendezése. Számíthatnak-e eredményre, amikor most a társadalom igen sokoldalulag van igénybe véve. A mozgalomba, hogy sikert arasson, a társadalomnak minden rétegét bele kell vonni vallás- és pártkülönbség nélkül. Elmondja, hogy az előkészítő-bizottság eddigelé a siker érdekében mit tett. Megnyerte a saját, megnyerte Széll Kálmán kormányelnököket a diszelnökségre, gróf Szápáry Pál pedig elvállalta a bálnak rendezését. Mindez már eleve is biztosítja a sikert.

Márkus József főpolgármester kijelentette, hogy a hatóság a társadalom támogatása nélkül vajmi keveset tehet a nyomor enyhítésére. Köszönetet mond a mozgalom megindításáért és ahhoz, mint a főváros képviselője, csatlakozik. Ajánlja, hogy az elnök prozocióit az értekezlet fogadja el.

Wekerle Sándor elnök határozatilag kimondja ezután, hogy egy nagybizottságot fognak alakítani és a kenyér-bált február hónap elején tartják meg. Sacelláry György felolvassa azoknak a névsorát, akiket az előkészítő bizottság arra fog fölkeríteni, hogy a nagybizottságban résztvegyenek. Ezután a bál elnökkel megválasztották: Wekerle Sándort, a közigazgatási bíróság elnökét, Lobkowitz Rudolff herceg hadtestparancsnokot és Márkus József főpolgármestert. Diszelnök: Széll Kálmán miniszterelnök lesz, a bál rendezőségének élén pedig gróf Szápáry Pál a Park-klub igazgatója fog állani. Gróf Szápáry Pál a rendezőségbe bele fogja vonni a fővárosi farsangi bálók összes rendezőit. A nagybizottság a legközelebb tartja meg értekezletét.

(A Bölcsőde bál rendező bizottsága a bál napját február 5-ére tűzte ki. A rendező bizottság tagjai: elnök gróf Csekonics Gyula, alelnökök gróf Károlyi Mihály, gróf Széchenyi István, gróf Széchenyi László és Kravanc Jenő. háznagy dr. Farnady Elemér, jegyző báró Piret Bihain Gyula, pénztárnok palotás dr. Világhy Tibor. A bál irodája Klauzál-utca 35. sz. alatt van, s a meghívókat a jövő héten küldik szét.

SPORT.

Mr. Jumping. Valóságos rémregék és legendák kelnek már báró Königsreuter Hermann egyik sötét „derby crackjéről”, Mr. Jumpingről. A legendákat természetesen a turli-hírek ismert forrásai terjesztik s a hiteleségük éppen annyit ér, mint amennyit a szokásos téli tipélések érnek. Csak az a kár, hogy sok fogadó beugrik az ilyen legendáknak, elhiszi, amit a nagyképi tipsterek terjesztenek, holott éppen a Mr. Jumping esetében is úgy tudjuk, hogy ez a derék ló minden, csak nem derby-ló. Ezt mutatja különben az utolsó fogadó-lista is, amelyen valami 30 ló után 33-szoros pénzzel szerepel Mr. Jumping, míg az istálló igazi crackje, Dante, 10-szeres pénzzel negyedik favorit.

Az első Bonavisták. A század elsőszentidejének nagy eseménye lesz lötenyészési szempontból, ekkor jelennek meg pályáinkon először a Bonavistá-csikók, amelyek nem hiába töltik el a legnagyobb reményekkel a magyar tenyészőket. A Sportélet mai száma vezérokibben emlékeztik meg az első Bonavistá-csikókról s arra a konkluzióra jut, hogy pedigregjük alapján: Gloria (anya: Glorina), Bakony (anya: Lelény és Arriviste (anya: Szende) a legjobb ménivadéka Bonavistának, míg a kancák közül Couronne (anya: Couronne), Hosi (anya: Hosi) és Babus (anya: Felhő) elgarnak a legtöbbet. A cikk különben a legnagyobb elragadtatással emlékeztik meg Bonavistáról, mely minden jel szerint sokáig büszkesége lesz tenyész-tésünknek.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A rizsfelfujt. Jó Erzsébet nagy és nemes igyekezettel elkészítvén gazdája kedveuo eledelét, a rizsfelfujtat, addig is, míg szép pirosra kérgesíti a tűz, az ablakok tisztogatásához fogott. A dolog pompásan ment egy darabig. A harmadik emeleti ablakok egymásután tisztultak meg a földi salaktól s Jó Erzsébet vígan dalolva „puoc!” tovább tizenöt méter magasságban a tengerszine fölött. Tudvalevő dolog, hogy minden földi boldogságnak a rendőri a meg-
rontója s így Jó Erzsébet is, kihajolván a harmadik emeleti ablakból, alulról a következő ölhívást hallotta:

— Jöjjön le onnan!

— Tessék? hajolt le a leány a rendőrhöz.

— Azt mondom, hogy rögtön jöjjön le onnan. Jó Erzsébet hevesen tudott magyarul s a rendőri szigorú parancsára le is ment onnan — az utcára.

— Mi tetszik? — kérdezte a rendőrlő.

— Mi? Hát az tetszik, hogy nem szabad az emeleti ablakból kötélnélkül ablakot tisztogatni. Ha még egyszer meg mri tenni, becsukatom.

Jó Erzi a szelid figyelmeztetés után fölsietett a harmadik emeletre, ahol újabb szerencsétlenség várt rá. Elégett a rizsfelfujt s a haragos gazda azon módon hozzavágta Jó Erzsébethez a drága eledelt.

Ezt a szerencsétlen kis ügyet tárgyalták meg a rendőrségen ahol a haragos gazdát botránycsinálásért száz korona pénzbüntetésre ítélték. Jó Erzsébet panasztát pedig áttették a büntető bírósághoz, ahol majd könnyű testi sértésért vonják felelősségre a gazdát.

§§ A bukarésti gyilkosság. A meggyilkolt Mihajleanu tanár ügyében tegnap küldték el a pöriratokat Szofiába. Toncev bolgár külügyminiszter, aki az ünnepek családi körében, Bukarestben, akarja tölteni, lemondott erről a szándékáról, mert a lakosság ellenséges tüntetésétől félt.

TÁVIRATOK.

Bécs, január 6. Távirati jelentés szerint, az Aspern hadihajó Chefsoba érkezett. A hajón minden jól van.

San-Francisco, január 6. A lapok jelentése, hogy a Jagna hajó elsüllyedésénél 30 ember odaveszett, nem bizonyult valónak. Csak egy ember fult a vízbe.

Az osztrák választások.

Trieszt, január 6. Az általános választó kuria mai pótválasztásánál dr. Hortis Attilio ügyvéd (olasz-nemzeti) 10.699, Ribor Ottokár ügyvéd (szlovén-nemzeti) 8414 szavazatot kapott. E szerint dr. Hortis ujra meg van választva reichsrath-i képviselővé. A nem szlovén szociáldemokraták nem szavaztak.

A pótválasztásnál az agitáció még nagyobb volt, mint az első választásnál. A hideg és a heves hőra ellenére minden választási helyiségnél rendkívül élénk mozgalom uralkodott. A progresso-párt választási bizottságának helyisége előtt és két külvárosban a rendőrségnek kellett közbelépnie, hogy a tetleges összeütközéseket megakadályozza. 51 embert választási visszaélések miatt letartóztattak. Azonkívül még 22 ember ellen feljelentést tettek szintén visszaélések miatt.

A khinai háború.

London, január 6. A lapok tegnapi keleti pekingi jelentései szerint Khina utasította pétervári követét, hogy tegyen lépéseket Oroszországgal való szerződés megkötése iránt. Ez valószínűleg annyit jelent, hogy Oroszország vissza fog vonulni a hatalmas koncertjéből, mihelyt az iteni előzetes követelések teljesítve lesznek.

London, január 6. A Reuter-ügynökség jelentéi Pekingből, hogy Li-Hung-Csang visszaesett betegségébe és állapota komoly.

Marseille, január 6. A Rómából ideérkezett Favier pekingi püspök, egy újságíró előtt kijelentette, hogy nem helyes az a közlés, mely szerint őt a pápa misszióval bízta volna meg a francia kormány. A szent atya a legjobb indulatot táplálja Franciaország iránt és ő (Favier) meg van győződve, hogy semmi esetre sem lesz szükség azokra a szigorú intézkedésekre, melyekről szó volt. A dipomáciai összeköttetés megszakítása Franciaország és a szentszék közt nem valószínű. Ha az egyesületi törvényt elfogadják is, Franciaország még sem fogja soha megvonni a protektorátust a távol kelet katolikus misszióitól, ahol jelenlegi pozícióját meg fogja tartani. Favier püspök igen kedvezőleg nyilatkozott a khinai helyzetről s azt hiszi, hogy minden a legjobb kerékvágásban van arra nézve, hogy a dolgok rendbe jöjjenek.

A délafrikai háború.

Lissabon, január 6. Ma újabb csapatok indultak el innét Lourenço-Márquebe.

Közgazdasági táviratok.

New York, január 6. Az aranykivétel a múlt héten 17.000 dollára rúgott Nyugat-Indiába, az ezüst-kivétel 1.219.814 dollárra főleg Londonba.

Washington, január 6. Az államkincstárban 480.709.005 dollár arany van, ami a legnagyobb eddigi kimutatott összeg.

KÖZGAZDASÁG.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása a Budapesti Napló részére.) Vörös löhere. A hanyatló irányzathól, melyet némely részről kilátásba helyeztek, ugyanezek nem észlelhetők semmi, sőt inkább szilárd hangulatot jeleznek a külföldről is. Ugy látszik, hogy e külföldi jelentések a szükségletnek hírnökei, amennyiben a híresztelt lanya üzletfolyamból nem akarnak hirtelen elcsapni a tényleg nyilvánuló szilárd hangulatra. Annyi bizonyos, hogy amint ezt múlt heti tudósításunkban is jeleztük, sem a kül-, sem a belső kereskedelem nem fedezte teljes szükségletét. Termelők részéről hiányzanak az ajánlatok, amit pedig mégis ajánlat, az a mennyiség csekély volta miatt alig vehető tekintetbe. A fogyasztás ellenben érdeklődik már az áru iránt, jóllehet hogy egyelőre csak az árakat tudakolja; de ezen igen korai érdeklődésben már felismerhetők a nagyobb szükséglet tünetei. Mindezen jelek arra mutatnak, hogy közel az élénk forgalom, melyben egy a kereskedelem, mint a fogyasztás is szerepelni fog. — Lucerna. Francia eredetű mag egyes esetekben kötés tárgya képezte, néhány tétel olyan eredetű áru leszállított árkérvetések folytán szintén elkel Magyar lucernamag áru folytatóság is szilárdul megmaradt s a termelő — úgy látszik — már összes rendelkezésre álló készleteiket eladták. Baltacim. Pimpinellától mentes, világos árú keresnek, de ajánlatok egyáltalán nincsenek. — Bükkönyből már csak kisebb tételeket kínálnak. — Muhavagnak folytatólag jó kereslete van, azonban a magas árak dacára is alig kapható valami belőle.

Jegyzések 10 kilónként Budapesten érte: Vörös löhere elsőrendű öregszerű 68—70 korona, vörös löhere középminőségű 64—66 korona, vörös löhere gyengébb minőségű 58—62 korona, lucerna magyar elsőrendű 46—48 korona, lucerna magyar középminőségű 42—45 korona, muharnag 8—8½ korona, baltacim 13—14½ korona, bükköny 7½—8 korona. A Mauthner Ödön cég e lap gazda-előfizetés kiváratára akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesíti az összes magtélésnek napi áráról.

Donaturát szesz. (Kálmár Sándor jelentése.) A külföldi, különösen hamburgi piacon kedvtelen az irányzat és így nem esoda, hogy nálunk is minden külső impulzus hiányában bágyadt a hangulat. Prompt-áru alig keresett és csak későbbi szállításokra fordultak elő kisebb véleményváltások. Magas oku szesz viszonylag még a legjobban keresett, amely körülmény világosan mutatja, hogy a szeszüzletlompák terjedésében vannak. Mai nagybani jegyzések 36.50—37.50 korona, 10.000 liter fölkonkint hordóval együtt ab Budapest készpénzfizetésre, engedmény nélkül. Egyes hordók 1 koronával drágábbak.

Napirend.

Napló: Hétfő, január 7. — Római katolikus: Rajmund hv. — Protestáns: Rajmund. — Görög-orosz: (december 25.) Nagy-Kat. — Zsidó: Tethel 16. — Nap kel: 7 óra 32 percek. — Nyugszik: 4 óra 8 percek. — Hold kel: délután 7 óra 18 percek. — Nyugszik: délelőtt 8 óra 31 percek.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Nemzeti Múzeum. Természettári tár. — Nyitva d. e. 9 órától 1 óráig. — Többi trairi 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.

Téli kiállítás a Múcsarnokban délelőtt 9 órától délután 4 óráig 1 korona belépődíj mellett.

A Nemzeti Szalon kiállítása délelőtt 9 órától este 8-ig. Belépődíj 60 fillér.

A Visszatartottak Szalonia a Klótd-palotában. Nyitva délelőtt 9 órától este 9-ig. Belépődíj 50 fillér.

Iparművészeti múzeum kiállítása zárva.

Országos képtár az Akadémiában zárva.

Iparművészeti múzeum zárva.

Teknősnagy Iparmúzeum nyitva d. e. 9 órától 12-ig.

d. e. u. 2 órától 5-ig.

Műszaki múzeum zárva.

Földtani intézet múzeuma zárva.

Közeledek múzeuma a Városházban délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—5-ig.

Magyar kereskedelmi múzeum az iparszarnokban d. e. 9-10 órától 2 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Goethe-szoba az Akadémiában délelőtt 10 órától 12-ig.

Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár zárva.

Iparművészeti múzeum könyvtára zárva.

Statistikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 órától d. u. 1-ig.

A kereskedelmi múzeum könyvtára és tudakozó osztálya d. e. 9 órától 12-ig, délután 3-10 6-ig.

Az új országos köznevelési és lépcsőházak délelőtt 9 órától este 6-ig. Belépő díj 1 korona.

Mentőegyesület helyiségei reggel 8 órától este 6-ig.

Alattkati a Városházban nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig, délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák: délelőtt 9—12 óráig és délután 3—8 óráig. A használt termékek állandó kiállítása, (a Kellékek mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az életpolitikai és árusítási eszközök is eszközök) a városi iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 óráig 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

A kaméliás hölgy.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Mj. Dumas Sándor, fordította Szemere Attila.

Személyek:

Duval A. Mihályfi Varvilo Gyenes
Duval G. Beresényi Áz orvos Mészáros
Rieux Császár Arthur Faludi
Saint Gaudens Gabányi Valentin Narcisz
Gustavo Nádai B. Jean Deák
Giray Hétényi Gauthier M. Márkus
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

A Gyurkovics-lányok.

Életkép 3 felvonásban. Irta Herczeg Ferenc.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrassy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

A kis mama.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta H. Meilhac és L. Halévy. Fordította Faj J. Béla.

Személyek:

Bruck Valentin Topolczai Dubois Mátráiné
Henriette Nagárdy Arbitrager gróf Bálint
Brigitta Csillag Polgármester Kazalczky
Saint-Potant Bihari Bob Bogár
Potetné Berzsetei Kertész Rónaszéki
Rochebardiére Szerényi Piri Varsányi
Daoulas báró Gál Françoise Gézi I.
Daoulas báróné Harsaszhay Bernerette B. Lenkei
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NEPSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

Pálmay Ilka asszony mint vendég.

Mebántsvirág.

Énekes színmű 4 felvonásban. Irta Meilhac és A. Millaud. Fordították Evva Lajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerette Hervé.

Személyek:

Flavigny Pálmay Szinigazgató Ujvári
Chateau Németh Rendező Nagy
Champlatreux Szármai Gusztáv Deli
Celestin Tollagi Róbert Szerdahelyi
Corinna Vidorné Loriot Solymosi
Apacafejed. Siposné Lydia Harnat
Kezdeté 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Hétfő, 1901. január hó 7-én.

A XIX. század.

Előadás 3 felvonásban, egy előjátékkal. Irta Pekár Gyula.

Kezdeté 7/8 óraker.

Somossy Mulató

(Nagymező-ntea).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Fézfényezés 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.

FREGOLI!!

vendéglátóknak

utolsó hete.

Ma:

„A MÉH“.

Nagy opera paródia 1 felv. 8 személyben.

Előadja:

Fregoli Lipót ur.

Legközelebbi újdonság:

„MIM“.

Továbbá:

Káthe és Armin József

realistákus, humorisztikus színházi parodisták.

Mde, Marquise Diane de Fouteusy

Statues vivants en blanc.

Miss Clara Ballerini

a trapéz királynője.

Holnap, kedd, FREGOLI vendéglátéka egész tökéletes új műsorral.

Csütörtök, január hó 10-én d. u. 1/2-kor nagy játékoncélú sz. előadás: Fregoli vendéglátéka válogatott műsorral.

FOLIES CAPRICE.

Ma:

Sisters Ilenth

nemzetközi ének- és tánc-duettisták.

„Erblich belastet.“

Előzőleg:

Üsd vissza! 10.000 Gulden Mitgift.

Rögzelt 5 óráig cigányzene a pompás télikertben.

DIÁK-OTTHON.

SORSJEGYEK

HUZÁS

JANUÁR 12-ikén

FŐNYEREMÉNY

10.000

HORONA

40 FILLÉRENT

MINDENÜTT KAPHATÓK.

Olesó tüzelőanyag köszön brikket métermázsánként házhoz szállítva 1 fnt 56 kr. Tüze-... SZÉCSI GYULA... VI., Lehel-utca 23. — Telefon 23—49.

Szabadalom.

A m. kir. belügyminiszterem által 1900. Ávi március hó 21-én 25722. szám alatt jóváhagyott alaprajzok... Magyar Hites Szabadalmi Ügyvők Testülete... A testület tagjai: Bernauer Zsigmond, Meller Ernő, Böcskey Pál, Neufeld Armin, V. Furdó-utca 1., VIII. József-körút 8., Kalmár Jakab, Schöb Fülöp, Kelemen M. István, VII. Erzsébet-körút 19., VII. Hotel Royal B., VII. Kerepesi-ut 32.

A nap tüze

sem ragyog fényesebben az Arkanzas gyémánt-utintzatal. Ezen gyémánt-utintzatal kizárólag ajándékként... MAGAZIN ARKANZAS Sterk Izsó Budapest, Teréz-körút 10. Abbazia kávéháza mellett

Gyengeségi állapotok, (Impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatással folytán legmelegebben ajánljuk Dr. MITZGER TIVADAR BIRNEVES hydro-elektrotherapijai rendelő-intézetét Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em. Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető. Rendelés délelőtt 8—1-ig, d. u. 2—8-ig.

UJDONSÁG! 7 jóízű magyar tréfa (uraknak.) Orfási siker, nagy kereslet Árjegyzék: 1. sz. 2. sz. 3. sz. 4. sz. 5. sz. 6. sz. 7. sz. 100 drb 20 K. 10 K. 4 K. 4 K. 4 K. 4 K. 4 K. 4 K. Ismételtedőknak 50% engedély! Teljes munkaköltséget 70 fillért bérmentve küld a Corvina műintézet, Szigetvár.

„MAGYAR KÖNYVTÁR.“ Szerkesztő: RADÓ ANTAL. Fiaja: Lampel R. (Wodianer F. és Fia). A decemberi füzetek a következők: 196. Mikes Kelemen. Válogatott levelei. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Bánóczy József. A XVIII. század legkiválóbb prézariójának örökbeszű levelei. 197. Bródy Sándor. Emberfejek. A kiváló író legszebb elbeszélései, amelyek tiszta képet adnak érdekes, eredeti egyéniségűek. 198. Herczeg Ferenc. Elbeszélések. A magyar közönség kedvelt írójának egy csomó gyönyörű elbeszélése. Helyesebb kiadásban először jelenik meg Herczeg a könyvtárban. 199. Junius. (Z. L. K. Béla). Katona József élete. A kiváló esztétikus Bánk bán íróját és a kort, melyben élt, elevenen jellemzi. 200. Hákos János. Aesopus. A szerző arcképevel. Ez immár irodalomtörténeti fontosságú szindarab új irányt jelölt meg a magyar színműirodalomban. Egy-egy szám ára 30 fillér. Minden füzet egyenként kapható. Teljes jegyzék minden könyvkereskedésben ingyen kapható. Az eddig megjelent 200 szám részletfizetésre is kapható. Megrendelhetők: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fia) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. szám, és minden könyvkereskedésben.

Köznép-osztály. Őszi menckoff ... 4 fnt Téli kabát ... 7 fnt Felöltő ... 4 fnt Ferenc József-kabát (Gehrock) ... 3 fnt Téli nadrág ... 4 fnt Rothberger Jakab, Kristófalvár 2. I-6 emelet. Az újonnan megnyitott beraktározási és bizományi vállalatnál Damjanich-utca 38. sz. a. mindennemű butorok, zongorák, kocsiak, butorokszállító és nyitott teherszállók és mindenféle árúk beraktározás és bizományi eladás céljából átvettnek és ezekre a legújított és felújítottak mellett pénzkölcsönök is adhatnak. Nevelőintézet. hönökeket és gyermekkeresztényeket ajánl és elhelyez Pontelli-intézet, Váci-körút 42. 7955. Kiadó. Csakosan hitoresztől különbenkárú-utca szoba, egy vagy két emelet teljes ellátással vagy anélkül inell. csatlak. Muzium-körút 41. második lépcső 1. sz. 8434.

Titkos betegségek mindennemű impotentiát még 14 óráig is meggyógyítunk a legújabb gyógyszerekkel. med. univ. Dr. Fabinyi v. kórházi orvos, specialista oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában. Titkos siker folytán honnárunknál is meggyógyítottak a legújabb Levelekre (Hatalmas válassz: kívánatra gyógyszerok. 16678. Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. I. em. Bejárta a lépcsőnél. Külön várótermek. Rendel: d. s. 9-3-ig este 8-ig.

Palackber. Gróf Zichy János személyes-vidéki lelk. évi felmentés min. kéréssel együtt 20 krajczárért házhoz szállítjuk. Háza Lajos sz. térsz. Pázmány-utca 8. AKAR JÓL MULATNI? Egy veszen farsangra nálam lakkeipót, melyért 6 óra jótállás. Férfi slak, füző vagy gombos, elegáns gavalér forma ... 4-5 Ft Férfi divat, legújabb slak, gombos, elegáns ... 4-5 Ft Cipő szalonlakból, divatos 3.00, kivágott ... 3-4 Ft Férfi szalonlak, elegáns vagy füző, pártai divat ... 8-10 Ft Kivágott lakcipő, elegáns csokor, bőrszokor ... 2-3 Ft Columbus-koresolya 1 pár legújabb, füző cipővel együtt, teljes (főszorólással) ... 13-15 Ft Valódi orosz galoschne uraknak ... 2-3 Ft Valódi orosz galoschne nőeknek ... 1.50 Ft Komáromi valói díszöltöny, elegáns 2.50 Ft Kézen több száz különféle cipődarabok, a legújabb árjegyzékkel, melyet ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelésnél a postaköltség csupán 30 kr. AGULÁR DÁVID FIA BUDAPEST, Deák-ter és Király-u. sarok.

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti 2 frtért Sternberg Armin és Testvére cs. és kir. udv. hangszer-gyár zongora-osztálya Kossuth Lajos-utca 22. Károly-körút sarok. Zene-palota. Ugyanott hírneves gyártmányú zongorák és pianóknak kedvező árszétí feltevések mellett is kaphatók.

Kávé és tea.

Ajánlom kitűnő minőségű kávé és teákat a következők igen olcsó árban: 1 kiló Háztartási kávé 1.20 Ft Versenykávé, igaz. ... 1.30 Ft Gyógykávé ... 1.50 Ft Mocokkávé 1.40 és 1.60 Ft Csabakávé ... 1.70 Ft Főrkölkávé (igen jó) ... 1.40 Ft 1/2 kiló mandarin csészák ... 1.60 Ft 1/2 kiló Háztartási tea - 1.20 Ft 4 1/2 kilós postakész megrendelésnél vidékre is teljesen bérmentve, minden más költség nélkül szállítok.

Balogh László

BUDAPEST. ÜZLETEK: VII. Rottenbiller-ntea 12/D. VI. Andrassy-ut 86. szám.

M. kir. államvasutak. Hirdetmény. A magy. kir. Államvasutak felkérésére a 11. és 12. osztályú vasúti jegyeket az addig meglévő megosztásos felosztásról 1901. évi február hó 1-én az adóosztályok felmentve új díjazásba lép. Ezen új díjazásba a magy. kir. államvasutak felkérésére az addig meglévő vasúti közös árúszállításokhoz VII. osztályú pótlék utján fog érkező. Léptetteti, mely pótlék a magy. kir. államvasutak igazgatóságának díjazásai esetében (Budapest, Csengery-ntea 33.) az addig meglévő díjazásoknál annak idején kapható lesz. Budapest, 1900. december hó. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjazható.)